FOAIE DE CULTURĂ SI EDUCATIUNE POPORANĂ
APARE DUMINECA
Anul I, No. 15 — 1 leu — Opt pagini — 8 August 1921 Cluj

Romă trimisă
Cugetă la Cluj

Cultura Poporului

GAZETA SOCIETĂȚII „CULTURA POPORULUI"

DIRECTOR
General de Divizie N. PETALA
COMANDANTUL CORPULUI VI ARMATĂ

ABONAMENTE ANUALE:
pentru cititori .. .. 30 Lei
„ autorități .. .. 60 Lei
„ intreprinderi financiare .. .. 100 Lei

PREȘEDINTELE COMITETULUI SOC. „CULTURA POPORULUI"
V. DIMITRIU
RECTORUL UNIVERSITĂȚEI CLUJ

Redacția: Str. Dorobanților 11 — Secretar de Redacție: VASILE D. CHIRU (Telefon No. 15—74) — Administrația: Str. Dorobanților 11

Ardealul cel mare și puternic

de **S. Meheșinți.**

Aș fi amânat, poate, rândurile făgăduite domnului general Petala pentru *Cultura Poporului*. Mi-a sosit însă *Anuarul școalelor civile românești din Cluj*, pe anul scolar 1920—21 și mărturisesc că m'a făcut să tresar:

Iată adevărata cultură a poporului! iată Ardealul cel mare, puternic și biruitor!

Ce cuprinde acest anuar? Cuprinde povestirea vieții de un an de zile o unei școli unde se învață a munci și unde se dă copiilor „altă creștere" de cât în școalele obișnuite.

Cartea era până eri calea spre *boerie*, adecă spre *„domnie"*, cum se zice în Ardeal:

Imi port băiatul la școală, ca să-l fac domn!

Și, în adevăr, cine apucă pe drumul acela, nu mai vedea satul din care plecase, sau îl vedea, privindu-l doar de sus în jos... E drept că unii puteau nimeri și bine, dar mulți se alegeau, cum zice Anuarul, „proletari intelectuali, semidocți", adecă, nici cal, nici magar, ci cum e mai rău...

Din contra, Scoala de sub îngrijirea înimoșilor pedagogi Iuliu Karșai și Anton Domide a schimbat drumul. In loc să cheme copiii sătenilor la fudulie, i-a chemat la muncă. Le-a spus din capul locului; aci o să umblați, dragii mei, în opinci, ca acasă la părinții voștri; veți mânca aceiași hrană, ca și în sat; veți dormi pe aceleași paturi; veți trăi fără să simțiți că vați desrădăcinat din obiceiurile casei părintești și din dragostea pentru neamul nostru. Directorul nu s'a sfiit să pună în sala cea mare a școalei, unde copii, dormiau pe jos, iar singura avere era icoana Maicii Domnului, această semeață inscripție:

Nu umblăm la școală să ne facem domni, ci ca prin muncă cinstită să ne cucerim țara exploatată de străini.

Laudă se cuvine celui care a îndrăznit să ridice steagul acesta îndrăsneț! Numai sub cutele acestui steag vom ajunge la biruință. Altfel, toate isprăvile noastre sânt o nevrednică înșelăciune.

Mă gândesc de pildă la atâtea și atâtea școli, unde copiii, în loc să muncească ceva efectiv, dondănesc numai buchi negre pe hârtie albă. Ce se alege din treieratul acela de paie seci și de curată pleavă?

Nimic, sau unde și unde este un bob de grâu. Dacă ar aduna cineva la un loc, toată munca zadarnică a profesorului și a școlarilor care nu cunosc altă învățătura de cât a cărții goale, s'ar speria ce de osteneală s'a cheltuit și se cheltuește încă de pomană.

De aceea, cu atât mai multă laudă se cuvine pedagogilor care au îndrăsnit să pună *munca* mai pre sus de *carte*, și au spus lămurit că ei pot ridică poporul român fără să-l clatine din temeliile vieții lui strămoșești.

Incă odată, laudă Ardealului celui mare, puternic a biruitor. De bună samă, celor doi înimoși dascăli care *n'au lipsit nici odată* în timpul anului, d-l Ministru al școalelor și al muncei le va fi dat cea mai mare decorație a învățământului.

In ori ce caz, acești pedagogi harnici, precum și elevii lor, la încoronarea suveranilor în Alba Iulia, pot să meargă cu fruntea sus și decorați sau nedecorați, să spună cu mândrie:

Măria ta, și noi am biruit!

Biserica, temelie a Neamului!

Resboiul mare purtat de popoarele civilizate a întregii lumi, contra Germaniei care voia să'și întindă domnia peste nouă țări și nouă mări a avut urmări grele și asupra sentimentului religios.

Inainte vreme biserica era considerată de către poporul întreg că ceea ce este în adevăr, ca o instituțiune dumnezeească mintită să se'ngrijească de viața sufletească a credincioșilor, să-i întărească în credința strămoșească pentru care atâtea vlăstare nobile ale neamului românesc și-au dat vieața, preferând să moară în credința strămoșească decât să trăească primind o lege străină. Legea românească ne'nvață să fim credincioși regelui și țării, să ne iubim părinții, patria și neamul și să o apărăm la caz de nevoie dacă dușmanii ne-ar încălca țara, până la ultimul om dinastia și hotarele patrii noastre.

Preotul este servitorul altarului care duminicile și sărbătorile savîrșește slujba în biserică și într'o predică plină de suflet și de duh creștinesc tălmăcește pe'nțelesul celor de fața adevărurile evangheliei. Dar nu numai prin slujba în biserică își poate el atinge scopul și împlini misiunea sublimă la care e chemat.

El trebue să stea într'o legătură strânsă cu mirenii lui și afară de biserică, el trebuia să fie și, de cele mai multe ori era chiar, o autoritate de vajnică importanță in parohia sa; țăranul care avea o grijă, o supărare, o durere mare se ducea plin de'ncredere la părintele și se spovedia; preotul găsia leacul potrivit pentru durerea lui și totdeauna pleca cel ce venise năcăjit și poate desnădăjduit la dinsul, cu moralul ridicăt, cu sufletul mângâiat și'ntărit, acasă.

O vorbă bună pornită din suflet mergea de-a dreptul în sufletul omului necăjit și de cele mai multe ori muia chiar o inimă mai pietroasă, o înduioșia și-o făcea să uite o durere, să uite o nedreptate poate suferită, să împace doi vecini care se dușmăniau din cauza unei palme de loc și să-i împiedice de-a merge cu mica lor neînțelegere în fața judecătoriei și să piardă pelângă vremea lungă și de multe ori întreaga lor gospodărie pe care trebuiau s'o vândă ca să poată plăti cheltuielele procesului.

In cele mai multe cazuri preotul era cea mai mare autoritate în ochii credincioșilor săi: grija lui sinceră ce-o avea pentru viața creștinească din satul său, dragostea părintească pe care o arăta păstoriților săi prin vorbe și prin fapte sădia în sufletul lor o încredere mare în vorba și sfatul părintelui și-i făcea să vadă în el pe cel mai bun și destoinic sfătuitor și prieten.

Raportul acesta de dragoste reciprocă și încredere dintre preoți și mirenii satelor s'a schimbat după răsboi în multe cazuri.

Revoluția rusească pe care au trăit-o fie în Siberia, fie răzleți în celelalte părți ale Rusiei mulți feciori ai satelor noastre, a adus în discuție pelângă problemele economice și problemele religioase.

Ori ce convingere, ori ce credință religioasă care forma o bază a vechilor așezăminte și întocmiri sociale trebuia cu ori ce preț smulsă din sufletul poporului ca să nu rămâie nici o urmă din vechea autoritate în inimile lor menite să primească noua învățătură bolșevică; e ușor de'nțeles că în urma propagandei furioase deslănțuită și dusă cu toate mijloacele permise și nepermise pentru nimicirea din rădăcini a credinței strămoșești s'a strecurat încetul cu încetul în mintea românului pribeag idei greșite pe care întorcându-se după mult amar și chin în satul său de naștere, le'ncearcă poate să le altoească și altora. Știm cu toții foarte bine cum propagandiștii ideilor subversive caută să-i întărească pe acești rătăciți în ideile aceste menite să distrugă printr'o lovitură ceea ce-a fost ridicat și închegat cu sângele a opt sute de mii de mucenici cari și-au dat viața pentru întregirea neamului românesc.

Dușmanii noștri vor, încetul cu'ncetul să tulbure mințile și să fure sufletele, să strice legea românească și nimicind credința în adevărurile evanghelice să poată mai ușor bate norodul lipsit de păstorii săi sufletești.

Curentul acesta este ajutat și de unii oameni, cari se'ntorc din America; este lucru cunoscut că atât în Statele Unite cât și'n Canada au luat ființă diferite concepții religioase una mai curioasă decât altă. Cea mai periculoasă pentru idea noastră de stat monarchic, național e secta așa numită a adventiștilor. Aceștia refuză de-a recunoaște orice autoritate atât în biserică cât și'n armată și stat încercând a seduce sufletele celor naivi și creduli printr'o interpretare tendențioasă și greșită a Evangheliei. Secta aceasta are o puternică organizație în America, editează reviste de propagandă în toate limbile europene și dispune de-un fond formidabil pentru răspândirea învățăturei ei. (Anul trecut, au fost invitate toate secțiile din lume să strângă bani pentru ca să poată dispune de-un fond de 100 de milioane dolari.)

Pericolul e cu atât mai mare cu cât urmările dezastruoase ale răsboiului înlesnesc foarte mult propovăduirea concepției acesteia eronate și adepții învățăturei noauă își ascund fața de cei mai tari de înger credința lor nou adoptată. Este cunoscut cazul adventistului german, care la începutul răsboiului mondial a declarat înaintea instanțelor judecătorești că el nu poate lupta cu arma contra dușmanilor, dat fiind că el nu recunoaște nici o autoritate, care ar putea să-i impue lucrul acesta.

Modul acesta de-a concepe lucrurile, poate să-i pară sub-

lim unui adept al păcii eterne dar atâta timp cât pacea eternă există numai în lumea idealelor şi nu a realităţii, nu putem aproba o astfel de învăţătură.

Misiunea unui preot în zilele noastre agitate este deci şi grea şi sublimă; el trebue să se ocupe deaproape de sufletul acestor oameni înşelaţi în buna lor credinţă trebue să caute a-i aduce pe calea cea adevărată, să-i întărească în credinţa strămoşească şi mai ales să-i păzească pe cei adevărat credincioşi să nu cunva elementele înstrăinate să aibă o înrîurire rea asupra lor.

Bisericile satelor noastre trebue să fie adevărate cetăţi inexpugnabile pentru păstrarea şi propovăduirea legii strămoşeşti; preotul să'şi câştige încrederea deplină a credincioşilor şi cu cuvântul să-i ducă pe calea adevărată a muncii şi credinţei în Dzeu şi'n destinele ţării.

Numai în cazul când preoţii dela sate conştienţi de misiunea lor sublimă, în zilele grele ale Refacerei morale şi materiale ale României Mari, vor fi sentinele credincioase a sentimentelor religioase şi patriotice, vom putea pune temelii trainice pentru clădirea bisericii şi patriei noastre.

Constantin Pietrosul,
Rădăuţi (Bucovina.)

Incunoştintare.

Domnii Autori şi editori sunt rugaţi să ne trimită lucrarile Dior spre a fi anunţate în gazeta noastră.

Asupra lucrărilor anunţate vom reveni cu dari de seamă.

Nu părăsiţi pământul patriei

„Fie pâinea cât de rea,
Tot mai bine'n ţara mea."

După o mie de ani de suferinţi şi de umilinţă, după o mie de ani, cât timp vitregia sorţei ne-a ţinut în întunericul sclăviei, soarele dreptăţei şi a libertăţei a răsărit şi pentru noi, luminând şi încălzind munţii şi campiile Ardealului.

Mii dintre noi au căzut şi au murit, înainte de război în lupta cu duşmanul care căuta să ne înabuşe, sute de mii au căzut pe toate câmpiile Europei, în timpul războiului luptând pentru idealul nostru al tuturora — unirea tuturor românilor — alte sute de mii şi-au dat viaţa sacrificându-se pentru idealuri ce nu erau al lor — alte zeci de mii au căzut în lupta contra sălbătăciei bolşevice, care ameninţa să ne năvălească ţara.

In sfârşit cu preţul atâtor jertfe ne-am ajuns idealul, azi avem România mare, visul care licăreà în sufletele strămoşilor nostri de o mie de ani.

* * *

Dar o ţară ca să fie fericită nu e deajuns să fie numai mare — căci mare destul e Rusia şi mare destul a fost Austro-Ungaria şi vai de fericirea lor — ea trebuie să fie şi tare.

Tăria unei ţări ori cât ar fi de mică sau de mare ea'o face tăria locuitorilor ei şi în primul loc, ţărănimea, această învincililă rezervă a neamului nostru, această stâncă de granit, de care s'au sfărâmat toate încercările duşmanilor noştri de a ne distruge.

In acelaş timp această tărie a poporului şi prin urmare a ţărei, e cu atât mai mare şi mai puternică cu cât numărul acestui popor, e mai mare şi mai luminat la minte.

Dacă aşa este atunci; fraţi ţărani şi muncitori, care vreţi să vă părăsiţi pământul pe care v'aţi născut şi care v'a crescut, pământul în care dorm oasămintele părinţilor nostri şi pe care l'aţi îmbibat cu sângele vostru ca să-l apăraţi şi să vi-l recâştigaţi, pentru a vă duce în altă ţăra unde credeţi că veţi găsi pâine mai dulce şi câştigată cu mai puţină trudă, gândiţi-vă la cele de mai sus şi ascultaţi cuvântul acelora care vă vreau binele.

Nu uitaţi că cu fiecare din voi care vreţi să părăsiţi pământul acesta, ţara pierde o energie, o minte şi două braţe, iar duşmanii nostri le câştigă pentru ei căci, orice pierdere a noastră prin care ne slăbim puterile este un câştig pentru duşmanii patriei noastre, care nu aşteaptă altceva decât slăbirea noastră.

Să vedem acum dacă, în adevăr, cei care vor să părăsească ţara spre a pleca în America, au garanţia că vor trăi mai bine ca la noi în ţară şi că vor putea câştigă banul cu mai multă uşurinţă.

Se ştie că una din cele mai nenorocite urmări ale războiului mondial a fost sărăcirea şi săcătuirea tuturor ţărilor, dar mai ales al acelora pe teritoriu cerora a avut loc războiul.

Singură ţară care n'a suferit nimic din cauza războiului pentrucă pe teritoriul ei n'au fost lupte şi pentrucă bogaţiile ei erau cu mult mai mari decât ca în Europă a fost America.

Incheindu-se pacea, sute de mii de muncitori şi ţărani din toate ţările europene, au năvălit ca orbi în America nădăjduind într'o viaţă mai bună şi mai uşoară. La început ce i drept America a fost în stare să hrănească şi să deie mijloace de câştig tuturor celor veniţi, dar cu timpul, numărul celor veniţi din toate părţile lumei, crescând prea mult s'a ajuns în situaţia de azi când în America se găsesc 2 milioane de muncitori fără lucru, care mor de foame, când din cauza numărului foarte mare a muncitorilor, salariile au scazut cu 30 la sută, când din cauza valutei, produsele fabricilor nu se pot desface ceia ce a adus după sina închiderea lor.

Situaţia aceasta e destul de gravă şi lucrurile sunt absolut exacte pentru că noi le ştim dintr'un raport al reprezentantului României în America care face apel la ţărani şi muncitori, să nu plece în America, căci sunt ameninţaţi să moară de foame din cauza lipsei de lucru, a reducerei salariilor şi a închiderei fabricilor.

Ca încheiere ţinem să sfatuim frateşte pe fraţii nostri ţărani şi muncitori să-nu-şi părăsească pământul patriei, plecând în America, să nu creadă în vorbele străinilor care le spun că în America e raiul lui Dzeu, pentru a micşora numărul puterilor noastre şi să ne creadă când le spunem că se trăeşte mult mai bine şi mai uşor la noi decât în America.

Paleş.

Ca să suim La Tine

de Ion Pilat

Ca să suim la tine, rămână'n vale casa
Căci sufletul ne cere desăvârşitul cuib.
Să părăsim ceaslovul, mătanile, rasa,
Şi rugile cu care icoanele'mi îmbuib.

Ca să suim la tine, să stăm oa şi natura
In răsărit de soare: să fim curaţi şi goi
Ca plopul din lumină ce'şi mişcă frunzătura,
Ca sborul fără umbră al unui piţigoi

Ca să suim la tine, să mergem dimineaţa,
Când limpede e cerul prin ramuri ca un lac,
Ca răutatea noastră să piară ca şi ceaţa
Sub razele ce'n suliţi pe smârcuri se desfac

Ca să suim la tine, să trecem prin livadă
Ca să ne ningă floarea de zarzăr şi de prun
Ca sufletul pe munte, când schita'ţi o să'l vadă,
Sub boltă să se-ascundă cu aripi de lăstun.

FOIŢA GAZETEI „CULTURA POPORULUI"

Fără lumânare

— Schiţă —

Toader Luncan descărcă grăbit mulţile, împinse carul sub şură şi porni spre casă. Ajuns în uşă, luă căciula şi-o scutură cu putere. Pe prispa uscată se întinse o dâră de apă, care se tot lăţea suptă de lutu însetat.

— Vrăjmaşă ploae, sopti Toader intrând în casă. Ce mai face băetel mămică, întreabă el aşezându-se pe un scăunul lângă vatra pe care ardea un foc potolit.

— Hei, tot mai rău, Todirel mamă, răspunse mătuşa Catinca clătinând capul cu tristeţă. Nu mă pricep ce o fi având, Azi n'a vrut să mănânce nimic.

— Maria unde-i?

— S'a dus la Smaranda lui Dudău să-i mai descânte de ce o mai şti ea, poate i-a găsi leacul.

In odăiţa mică şi curată hornul şi cuptorul ocupă locul cel mai de seamă. In fund, o laiţă acoperită cu 'n lăicer frumos, iar de asupra. pe coardă, stau clădite hainele de sărbătoare, lăsând la cugher un mic locşor pentru icoanele aşezate cu ingrijire şi împodobite cu busuioc şi văzdoage

Pe laiţă stă culcat Jonică, un copilaş de vre-o 5 ani. învelit cu o cataveică până sub gât, nu i-se vede de cât faţa îmbujorată de căldură. Ochii înpăienjeniţi, cu privirea perdută, gura arsă şi puţin deschisă prin care răzbate respiraţia şuerătoare, arată lămurit că boala îl doborâse.

Toader se apropie de copil, se aşeză lângă el şi mângâindu-l blând îl întreabă pe şoptite:

— Ce te doare Jonică?

— Gâtul. Nu pot înghiţi şi tare greu răsuflu tăţuţă. Oare de ce m'am îmbolnăvit, că eu doar am fost cuminte. Mămica zicea că numai copii răi se 'nbolnăvesc.

Toader întoarse capul să nu-l vadă copilul că abia poate opri lacrimile şi zice blând:

— Lasă Jonică dragul tatei, că ai să te faci sănătos şi pe urmă am să te iau la Târg să-ţi cumpăr o pălărie. Mergi cu tata?

— Da, şopteşte copilul.

— Mâine am să-l duc la doctor zice Toader către mama-sa, ştergându-se la ochi cu domi mâinei.

— Da unde se află Todirel maică! vrei, să-l oprească la spital?

— Dac'a trebui să rămâe am să-l las. Ce vrei, să prăpădesc băetul? Eu tare mă tem să nu fie nevoia ceia de anghină.

— Ducă-se pe pustii! N'o mai fi aceia. Să nu-l duci la spital dragul mamei. Cine să-l caute acolo sărăcuţul? Par'că noi nu-l căutăm cum se cuvine? Dac'a vrea Dumnezea s'a îndrepta el că, mare-i puterea Domnului! Doftori?! Of! cum tae şi împung fără milă. Cum să rămâie puişorul acolo necăutat creştineşte, cum se cuvine?!

Toader nu mai asculta ce spune bătrâna. Cu cotul sprijinit pe genunchi, cu obrazul îngropat în palme priveşte neclintit copilul şi gânduri negre şi cumplite îi frământa mintea. Durerea îl copleşeşte şi deodată scuturat de plâns se ridică şi dă să iasă pe uşă. Tocmai atunci intră nevastă-sa şi şi cu baba Smaranda „doftoreasa satului".

Casa se umplu de sgomot şi vorbă. Baba, vorbăreaţă şi poznaşă, uscată ca un fus şi cu obrazul ca pruna veştedă. povesteşte lucruri hazlii. Ca să mai împrăştie durerea grămădită pe neaşteptate în casa lui Toader Luncan. Apoi, încet, nesimţite trecu de la lucruri vesele, când văzu că s'a mai descretit fruntea gazdei, la boalele care la lecuise ea.

— Lasă nepoate, că în trei zile odorul are să alerge iar pe afară.

— Oare n'o fi anghina mătuşă? zice Toader.

— Nu se află: băiatul are gâlci. Ia să-i descânte baba.

Se apropie de copil şi cu degetele-i noduroase şi uscate, prinse al freca gâlciile, boşcorodind cuvinte şoptite şi neînţelese.

Jonică îşi zbârci faţa de durere şi cu gura larg deschisă gemea încet, privind cu ochii rătăciţi, când la babă, când la tată său, care rezemat cu spatele de horn nu-şi lua ochii de la copil.

Baba Smaranda terminând descântecul dădu, drumul la alt puhoi de vorbe şi tăcerea tristă, care un moment stăpânise pe toţi dispăru. Copilul închise ochii. Părea că doarme. Maria aşezată pe laiţă la picioarele copilului asculta cu gândul aiurea pe cele două babe. Smaranda. şi soacră-sa, cum stau la taifas liniştite.

Copilul gemu odată mai puternic. Babele curmară sfatul. Toader şi Maria ca muşcaţi de şarpe se repeziră de odată spre bolnav.

— Ce-i puişorule? rosti Maria.

Băiatul cu ochii închişi, nu răspunse nimic, numai mâinuţele le ridică spre gât, vrând să arăte că se înrăbuşe.

— O lumânare, daţi repede o lumânare, zise grăbit baba smaranda.

Toader îi aruncă o privire cruntă, apoi întoarce ochiu la copil, şi fără să-şi dea samă prinse al mângâia uşor pe părul ud de sudoare. Baba Catinca după ce cotrobăi în toate părţile se opri în mijlocul casei, posomorâtă.

— Să n'aveţi voi o lumânare în toată casa voastră!

— Ia lasă-mă mamă! răspunde răstit. Toader.

— Vai de mine, moare! răcni Maria.

Copilul se opinti să se scoale, dar capul îi căzu pe pernă. O convulzie puternică îi zgârci trupşorul fraged şi rămase cu gura deschisă, cu ochii fixaţi în pedele iar mâinile ridicate la gât îi căzură moi în lungul trupului.

Un ţipăt sfâşeetor răsună în odaia mică. Maria hohotind cuprinse trupul neînsufleţit al copilaşului.

— Puişorul mamei, îngeraşul mamei, cui ne laşi?

Toader privi sălbatic şi aiurit în jurul său se ridică zguduit de plâns şi cu paşi şovăitori eşi afară şoptind.

— Mi-a rămas casa pustie!

Cu capul gol, cu pletele răscolite de vânt, se opri la poartă în potopul de ploae ce-i biciuia faţa, fără ca el să simtă eva.

Babele rămasesă mute cu mâinile duse la gură. Intr'un târziu Smaranda se ridică:

— Dumnezeu să-l erte! De mititel i s'a sfârşit zilele!

— Să moară fără lumânare şi negrijit! Mare păcat, mare păcat, rosti încet baba Catinca.

In odăiţa mică înserarea aruncă umbra sa mohorâta. In liniştea dureroasă se auzea des sughiţurile şi oftările Mariei, care nu se putea dezlipi de trupuşorul neînsufleţit.

Vladimir Nicoară.

Iubiţi Săteni,

Improprietărirea ţăranilor, chezăşuită de cuvântul Regal, dat în primăvara anului 1917, de către Majestatea Sa Regele Ferdinand, pe front chiar, vitejilor soldaţi, cari stăviliau puhoiul duşman la porţile Moldovei;

Improprietărirea, înscrisă în Constituţia Ţărei cu consimţământul patriotic al tuturor partidelor şi al tuturor oamenilor politici, în vara anului 1917, când s'a hotărât ca peste două milioane de hectare să treacă din marea proprietate în mâinele ţăranilor, în afară de ceea ce mai aveau de înainte;

Improprietărirea, care din vara anului trecut 1920, a şi început să se înfăptuiască, aşa că în momentul de faţă o treime din ceea ce este a se împărţi, s'a şi împărţit;

Improprietărirea, menită să asigure îmbunătăţirea stărei ţărănimei şi, deci, propăşirea Ţărei, este astăzi consfinţită pe veci prin lege şi înscrisă în Constituţia Ţărei.

Orice îndoială sau nedumerire în această privinţă nu mai poate să-şi mai aibă locul.

Impărţirea mai de parte a pământului se va urma, până la deplina înfăptuire a dreptelor şi mult aşteptatelor prevederi ale legei.

Trăim o zi mare, căci de acum înainte, ţăranii devin stăpâni desăvârşiţi pe întreaga lor muncă, ceea ce înseamnă că devin în toată puterea cuvântului şi din toate punctele de vedere: neatârnaţi.

Este răsplata dreaptă a harniciei cu care au muncit şi al vitejiei cu care au apărat de veacuri pământul ţărei, dar care nu era încă în deplina lor stăpânire!

Dar de această mare schimbare în aşezarea Ţărei noastre este legată şi o grea răspundere pentru ţărănime.

Din întregul pământ cultivabil, 14 din 15 părţi intră în stăpânirea ei, ceea ce înseamnă că aproape întreaga bogăţie agricolă a Ţărei este pe mâinile ţăranilor.

Este de datoria lor, de aceea, ca prin muncă să asigure înflorirea mai departe a acestei bogăţii şi desigur că acei, cari au ştiut să apere cu sângele lor moşia străbună împotriva cotropirei duşmanului, vor şti prin hărnicia lor să o facă să fie izvor nesecat de propăşire pentru fiecare în parte şi pentru toţi la un loc, adică pentru ţară.

Spre a înlesni proprietăţei mici ţărăneşti să se aşeze, după noua împărţire a proprietăţei rurale, pe temelii sănătoase, o parte din pământul cultivabil şi anume a 15-a parte, s'a lăsat proprietăţei mijlocii şi proprietăţei mari, ca să slujească de sprijin şi îndrumare micei proprietăţi.

În privinţa raporturilor dintre săteni şi aceşti puţini reprezentanţi ai proprietarilor din trecut, voi reaminti cuvintele spuse de neuitatul Domnitor Cuza, cu prilejul marelui său act în favoarea ţaranilor, din 1864.

Iată ce spunea atunci desrobitorul ţăranilor:

„Faceţi dar ca ele (adică legăturile dintre ţărani şi proprietari) să fie întemeiate pe iubire şi încredere. Mulţi şi foarte mulţi din proprietari au dorit îmbunătăţirea soartei voastre. Mulţi din ei au lucrat cu toată inima, ca să ajungeţi la aceasta frumoasă zi, pe care voi astăzi o serbaţi. Părinţii voştri şi voi aţi văzut dela mulţi stăpâni de moşii ajutor la nevoile şi trebuinţele voastre. Uitaţi dar zilele negre prin care aţi trecut; uitaţi toată ura şi toată vrajba, fiţi surzi la glasul acelora cari vă vor întărâta în contra stăpânilor de moşii şi în legăturile de bună voe, ce veţi mai avea de aci încolo cu proprietarii, nu vedeţi în el decât pe vechii voştri sprijinitori şi pe viitorii voştri amici şi buni vecini. Au nu sunteţi toţi fii ai aceleaşi Ţări? Au pământul României nu este muma care vă hrăneşte pe toţi?"

Dacă aceste sfaturi înţelepte au fost date de Cuza Vodă şi de neuitatul lui Ministru, Mihail Cogălniceanu, atunci când cu toată iubirea de ţărani ce aveau aceste două mari suflete, se lăsa marea proprietate în toată înflorirea ei, şi improprietărirea de atunci se făcea fără învoirea proprietarilor: cu atât mai mult sunt ele mai potrivite şi mai la locul lor astăzi, când nu s'a mai lăsat marei proprietăţi, cu cea mijlocie la un loc, nici a 15-a parte din pământul cultivabil, şi când **Majestatea Sa Regele Ferdinand I-iu** *face improprietărirea cu învoirea patriotică a tuturor proprietarilor!*

Şi mai trebue ţinut în seamă că şi puţinul ce se mai lasă proprietarilor este tot în interesul ţăranilor şi anume aceia ca mica proprietate să găsească sprijin, îndrumare şi pildă în proprietatea mijlocie, iar aceasta în proprietatea mare.

Iubiţi Săteni,

Adânc încredinţat că acei, cari au ştiut cu voinicia lor să apere pământul strămoşesc şi să facă din o ţărişoară mică o Ţară Mare, vor şti şi astăzi, când acest pământ a intrat aproape în întregime pe mâna lor, să facă, prin hărnicia lor din Ţara noastră mănoasă o Ţară din ce în ce mai roditoare şi mai avută;

Fericit că am putut lua parte, ca prim sfetnic al Tronului, la această mare dreptate făcută ţăranilor, le zic, din adâncul sufletului în numele meu, în numele colegilor mei din Guvern şi în numele Senatorilor şi Deputaţilor, cari votând legea au dovedit că nu v'aţi pus în deşert încrederea în ei:

Să-l stăpâniţi sănătoşi, pe veci, din tată în fiu!

General AVERESCU,

Preşedintele Consiliului de Miniştri.

Viaţa Pământului şi Viaţa pe Pământ

Cum vezi nepoate, apa, aerul, substanţele minerale, plămădite de mână creatorului, sub influenţa bine făcătoare a luminei şi căldurei soarelui, constituindu-se într'un corp nou, cu proprietăţi noi, dictate de împrejurări noi; au alcătuit primele fiinţe vii, prima viaţă sub soare, ce întrunea în mic calităţile esenţiale ale vieţei pământeşti: de a se nutri, a se înmulţi, a respira, simţi şi a se mişca; proprietăţi ce decurg din energia puterei de viaţă şi care stăpâneşte astăzi cu toată vigoarea cele două mari ramuri ale vieţei, ramură animală şi cea vegetală.

— In adevăr e uimitor ce spui Mata, dragă unchiule; şi de-i aşa, apoi nimic din ce vedem azi nu poate întuneca splendoarea pasului spre progres, ce l'a făcut materia pământului în acel timp, când o parte din ea, din materia brută, minerală, a trecut sub formă nouă, având proprietăţi noi amorizate la olaltă sub stăpânirea puterii de viaţă; alcătuind astfel cea mai frumoasă podoabă, ce Atotputernicul a putut să dea scoarţei pământului nostru.

— Şi cine ştie în viitor, nepoate, dacă Creatorul nu-şi va împodobi pământul cu forme noi, născute prin împrejurări, ce nu vor mai fi prielnice vieţei actuale.

Curios lucru pare, pentru cei puţin obicinuiţi cu judecata, trecerea aceasta a materiei brute în spre viaţa.

Şi de s'ar gândi cât şi cât, ar afla că aceasta e pilda cea mai obicinuită, ce natura, buna şi răbdătoarea mamă a tuturor, o pune zilnic sub ochii ori şi cui. Toţi să uită dar nu toţi văd.

Priveşte nepoate, cum covorul acesta de iarbă verde plin de viaţă şi de vigoare, n'are alt nutriment de cât stânca brută, ce alcătueşte acest mândru pisc al Carpaţilor, ale cărei substanţe minerale filtrate prin cele mai gingaşe rădăcinare, se prefac în corpul plantei, în substanţă vie, în energie de viaţă.

Ea'n priveşte oile cele de sub Molidvişu cum pasc liniştite, prefăcând substanţa vie vegetală, în pântecile lor, în substanţă vie animală, în carne, nervi, oase, în tot ce alcătueşte organismul oii.

Voi oamenii, pentru a treia oară plămădiţi această substanţă, mâncând plăpânzii miei, prefăcându-le frageda lor carne în carne şi oase din corpul vostru şi puterea vieţei lor în energie a vieţei voastre.

Având o atât de convingătoare pildă, nu cred, nepoate, că te mai îndoeşti de modul cum a luat naştere prima viaţă.

Aurora dimineţei abia încununase vârful Mândrei cu un nimb de foc, când fui deşteptat de *Moş-Timpul*, ce toată noaptea veghiase asupra somnului meu.

— Bună dimineaţa nepoate. Răcoreşte-ţi faţa puţin în isvorul cela de sub stâncă şi să mergem în dosul Mândrei la lezăre, unde-ţi voi arăta pe urmaşii celor dintâi fiinţe vii pământeşti.

— Aşa e, dragă unchiule, nici nu se putea altfel. Trebuia ca prima fiinţă vie să ia naştere, dacă împrejurările-i deveniseră favorabile. Trebuia, de asemenea, să-şi alcătuiască corpul din materia brută minerală căci alta nici nu exista.

Şi deci cauza — care a hotărât întruchiparea acestei prime vieţi, silind părticelele materiei să se unească în alt mod şi sub alte combinaţiuni, preschimbând puterea brută a acestela în putere de viaţă, a fost şi este şi azi puterea luminei şi căldurei ce cu atâta dărnicie ne vine dela soare.

— Şi nu greşeşti dacă adaogi, că viaţa pe pământ va fi şi de aci înainte numai atât, cât va exista această lumină şi căldură.

— Dar un lucru mă nedumireşte acum unchiule. Ziceai că atunci când primele fiinţe vii s'au zemislit, uscat era prea puţin, pe când apa acoperea mai tot întinsul pământului, Oare prima fiinţă vie a trăit în apă sau pe uscat?

Şi ce s'a polimit mai întâi, plantele sau animalele?

— Ei bine nepoate, tocmai aceste două lucruri aveam de gând să ţi-le spui astăzi.

In adevăr dacă suprafaja pământului era mai toată acoperită cu apă şi dacă uscatul nu avea alte mărturii decât cele câteva insule, şi acelea umede şi mlăştinoase; apoi nici că era cu putinţă ca primele fiinţe vii să fi fost altfel decât de apă.

Lucrul acesta îl puteai afla şi pe altă cale. Ai băgat de seamă cum toate în lume merg spre perfecţiune? Orice lucru la început e mai simplu şi mai din topor, apoi cu timpul prin perfecţionare devine mai cioplit şi mai complicat. De-o pildă să iau mijloacele de călătorie.

Lumea în timpurile vechi, când vrea să se ducă dintr'un loc într'altul, pleca pe picioare sau se ducea călare.

Mai târziu au găsit că-i mai puţin obositor să mergi la drum cu căruţa, decât călare; şi cu chipul acesta mergeau şi mai repede, dar tot trebuiau să facă săptămâni întregi pe drum cum e spre pildă, de aici până la Bucureşti.

Astăzi cu drumul de fier într'o zi şi noapte te duci la Bucureşti şi te poţi şi înapoia.

S'au perfecţionat mijloacele de călătorie dar în schimb s'au şi complicat.

Tot aşa şi cu fiinţele vii.

Şi dacă bagi bine de samă la ele, ai să găseşti că cele de uscat sunt mai complicate ca cele de apă, întocmai cum trenul e mai complicat decât carul cu boi.

Şi după cum nu poate zice nimeni c'a fost mai întâi trenul şi apoi carul cu boi, tot aşa nu poţi să zici că fiinţe mai complicate ca cele de uscat să fi apărut mai înainte ca cele de apă.

Viaţa de pământ la început a fost aşa de simplă cum poate nici nu te aştepţi, şi ca ori şi ce în lumea aceasta a progresat complicându-se.

Şi câte pilde despre aceasta nu vezi zilnic. Iei un ou de găină, ce n'are decât un gălbenuş şi un albuş învelite în o coajă tare. Il pui sub o cloşcă şi în patru săptămâni pe încetul toată substanţa oului se preface într'un puişor cu cioc, cu ochi, cu picioare, cu măruntae etc.; în fine cu toate organele ce-i trebuesc pentru trai.

Şi cât îi mai trebue până să devie mândru cocoşel.

Dintr'o ghindă sămănată în pământ, — prin câte stări care de care mai complicate nu trebue să treacă această plantă, de când încolţeşte până ce să devie un falnic stejar.

Pilde de acestea, dragă nepoate, nu le găseşti numai la găină sau numai la stejar, ci la toate animalele şi la toate plantele.

Cercetând lucrul mai amănunţit, nu ţi-ar fi greu să vezi că şi sămânţa plantei ia naştere într'una din florile ei, dintr'un corpuşor, care numai prin mărime se deosebeşte de ou, în alt nimic. Astfel că toate plantele îşi înfiripează viaţa dintr'un ou întocmai ca şi animalele; de şi la cele mai superioare, mai complicate dintre ele, oul până ce să devină plantulă ori pui, e păstrat la cele dintâi în partea din mijlocul florii, în sânul ovarului; pe când la cele din urmă până la naştere e păstrat în pântecele maici sale.

De aci nepoate, fără multă greutate poţi afla două lucruri noi. Mai întâi, că şi plantele şi animalele începându-şi viaţa dintr'un corpuşor simplu şi mic, din *individul-ou*, ce are toate calităţile vieţii, se asemănă aşa de mult între dânsele la obârşia lor, încât mai nu le poţi deosebi; şi al doilea că prin această asemănare cele două mari ramuri ale vieţei pe pământ, plantele şi animalele, având o obârşie comună, sunt ca doi fraţi gemeni născuţi din acelaşi trunchiu comun.

Cum bine vezi, dragă nepoate, la începutul vieţei pe pământ nu era vorba nici de plante, nici de animale, ci de un strămoş comun la amândouă, — din care mai târziu au luat naştere, complicându-se şi ramificându-se cu timpul, cele două mari lanţuri ale vieţei pământeşti.

— Minunate lucruri unchiule! Cum văd eu viaţa e una şi dacă ni se prezintă aşa variată trebue să aibă alte cauze.

— Fără îndoială, aşa e. Odată ce *Creatorul* Atotputernic era *Unul*, creaţiunea sa nu putea fi decât una.

— Iată-ne ajunşi şi la lezăre, unchiule, şi cred că vei fi aşa de bun să-mi arăţi, după cum îmi făgăduişi mai adineauri pe urmaşii primelor fiinţe vii şi care, după cum îmi dau eu socoteala, sunt în acelaşi timp şi urmaşii trunchiului comun al vieţii pământeşti,

— Aşa e nepoate. Uite vezi, ori cât de cristalină ţi s'ar părea apa aceasta, ce stă întinsă ca o oglindă uriaşă între sălbaticile stânci ce o înconjură, privind numai la o picătură din ea prin aceşti ochelari ai mei vei vedea că e mai populată decât întreg judeţul tău.

Privește bine, că eu le pot vedea acestea și fără sticlă.

Vezi-le? Uite la acea din dreapta cum umblă de repede pe când cea de deasupra ei abia se mișcă.

Judecându-le pe toate găsești că au corpul așa de simplu, încât e redus la o substanță vâscoasă, închisă într'un învelișu subțire, moale și aproape rotund; iar în mijlocul acestei ființe vii se vede o parte mai închisă și de forma unei pete rotunde.

Și dacă ți-ai aminti cum e gălbinușul unui ou, ai băga de samă că între el și corpul acestei ființe n'ar fi altă deosebire decât că gălbinușul nu se mișcă.

Aceste corpuri simple, mici ca acestea, sau mari ca gălbinușul oului de struț și care sunt alcătuite după cum bine vezi, poartă numele de *celulă*.

— Așa dar cele ce văd eu aici sunt ființe *unicelulare*.

— Da, fiindcă numai o singură celulă constituește corpul ei, pe când animalele și plantele mari sunt ființe *multicelulare*.

— Cu alte cuvinte oul e celula-ou asemuitoare cu celula-individ ce o văd eu acum în picătura aceasta de apă.

— Vezi bine că așa e, nepoate. Ba încă după cum din o singură celulă-ou, prin înmulțire, a luat naștere cocoșul, cu o alcătuire de celule atât de complicată; tot astfel din strămoșul acestor viețuitoare ce le ai sub ochi, prin înmulțirea numărului de celule și prin alcătuirea lor diferită, ca formă în afară și ca mod de viață lăuntrică, s'au desfășurat cele două mari ramuri de viață ce fac azi podaba apelor și uscatului spre lauda Atotputernicului Creator.

— Așa dar unchiule, primele ființe vii au fost alcătuite cam în felul acestora ce observ acum?

— Da. Se înțelege lesă, cu ceva mai simple ca constituție și mai deosebite puțin ca formă.

Și acum, nepoate află ca acele cauze, care au făcut ca viața să fie atât de variată pe pământ și care o va face să fie și mai mult încă cu timpul, sunt următoarele:

1) *Selecțiunea naturală*, care nu permite traiul decât vețuitoarelor ce pot suporta greutatea împrejurărilor, ce i-le impune mediul în care trăește și.

2) *Lupta pentru trai* în care vor peri toți indivizii mai slab înarmați. Și ca primele ființe vii să poată face față acestor două mari legi ale naturii, au alergat la cel mai simplu și mai bun principiu în viață, la *împărțirea muncei:* cu ajutorul căruia, dacă o celulă îndeplinea cu greu toate funcțiunile vieței, această celulă înmulțindu-se, vețuitoarea devenind policeiulară; funcțiunile vieței împărțite între grupuri din cele specializate, au fost mai bine executate atât în lupta pentru trai a individului cât și față de selecțiunea naturală.

Acum nepoate, să mergem în jos pe Jieț și unde vom găsi în pădurea de brad o pajiște mai moale și umbră fără petece să ne mai odihnim puțin, că în urmă reîntărați să urmăm firul povestirei în care o să vezi cum au știut să profite de principiul diviziunei muncii cele două ramuri ale vieței pe pământ, față cu cele două mari legi ale naturi, care lucru a și hotărât desfacerea lor din trunchiul comun al vieți,

I. P. Voiteşti.

CITIȚI ȘI RASPÂNDIȚI ziarul vostru „CULTURA POPORULUI", ce trăește numai din Voi și pentru Voi.

Luați aminte frați Români

Distrugerea autorității și prestigiul organelor administrative.

Natural, acolo unde este ordine, unde este o autoritate care să conducă cinstit treburile publice, care să garanteze deci viața, libertatea, bunurile și drepturile fiecărui cetățean nu le convine dușmanilor. *De ce?* Pentru că aceste autorități, sunt o piedică în calea anarhiei și ele sunt o garanție, că fiind ordine, fiind unire, poporul nostru va fi tare, va reprezenta o forță, care le va impune respect, care îi va sili să execute, pacea dreaptă ce li-s'a impus.

De acea ei caută prin orice mijloc a dezorganiza și a discredita autoritățile noastre. Iată câteva din formele, sub care ei caută a discredita aceste autorități

* * *

I. La căile ferate. Cumpărând cu sume foarte mari pe unii funcționari sau specialiști, mai ales dintre acei de naționalitate ungurească, cărora le speculeaza simțul lor național, ei fac ca; ori să se strice mașinile de drum de fier (Locomotivele) ori ca trenurile să întârzie; ori ca să conrupă pe câte un mic funcționar, mai slab de inger, căruia să-i speculeze o strâmtorare oarecare și să-i ofere o sumă de bani.

Prin acest mod reușesc să stingherească bunul mers al trenurilor, să împiedice aprovizionările de tot felul ale populației și armatei, deci să nemulțumească lumea. In același timp acei care au îndemnat spre stricăciune, care au pus de s-au spart geamurile, acei care au conrupt, trimit alți agenți de ai lor și ațâță lumea, încep a cleveti și sub formă blândă, dezinteresată, fac pe cei slabi de înger, a nu vedea pe adevarații vinovați. Incep să arunce vina pe administrația română, că nu e bună, ca era tot mai bine sub țara ungurească, că funcționarii erau mai buni etc. Asta nu este drept, căci și azi majoritatea funcționarilor de la C. F. din Ardeal, sunt toți cei vechi, pe care statul român din spirit de umanitate i-a menținut.

Azi însă după un război așa de lung, mașinile sunt mai uzate, este boicotare din partea unor rău voitori, este propagandă dușmană care se opune. Ei voesc a aduce poporul la desperare, să provoace revolte, ca apoi să ne dezorganizeze și domineze. Ei conrup și apoi numai de cât, tot ei dau telegrame în toate țările ca să ne defaime în fața lumei.

Mijlocul cel mai bun, prin care trebue să luptăm cu toți contra acestor lucruri, este:

Dați pe mâna autorităților respective, pe acei cari vin și propagă aceste idei. Acela care observă vre-o neregulă, să semnaleze imediat autorităților respective. Acel care este speculat, să reclame cu fapte precise și reale, căci numai astfel se poate îndrepta răul.

2. Mulți caută să ațâțe lumea contra armatei și contra Administrației, îndemnându-i ca să nu dea furaje pentru armată. Sunt o mulțime de speculanți, care fac această propagandă, pentru ca să cumpere ei furajele de la săteni, apoi să ceară dela armată, prețuri îndoite și întreite. In acest mod ei au ridicat prețul mereu, mereu, așa că a ajuns azi lumea că numai știe ce să mai facă. Speculantul a câștigat fără muncă îndoit ca țăranul, pe când acesta nu a câștigat nimic. Prin acest procedeu, deci inamicii și-au umplut punga, și-au atins scopul lor.

Scopul lor este ca să prăpădească armata, să-i distrugă caii, să facă ca armata să fie urâtă și să fie retrasă de aici, ca astfel să nu mai fie nici o siguranță și să poată să facă ce voesc, să atace și să subjuge, sau să prade. Dacă nu vom avea armată la granița Țărei, dacă noi nu o vom îngriji, atunci ei recucerind cea ce pe drept au pierdut, vor lua și banii și averile înapoi, și vor subjuga și mai rău pe țăranul muncitor.

Multe din plângerile ce le fac sunt neîntemeiate și nedrepte și ei le fac numai ca să ne pue în lumină rea în fața lumei, că nu știm și nu suntem în stare să ne administrăm singuri și ca atare să se redea înapoi provinciile de curând desrobite din lanțul robiei.

Este încă vie și proaspătă, în amintirea noastră administrația părtinitoare și nedreaptă de eri, ca să fie cineva s'o mai dorească.

Dacă este vre-o plângere de făcut, și dacă ea este dreaptă și făcută în mod sincer și cu gând curat, atunci să se facă uumai decât (iar nu după luni de zile) să arate precis și fără exagerare ce anume nedreptate ori rechiziții s-au făcut; dela cine anume, ce s-a rechiziționat etc. Numai așa se poate urmări și cerceta orice reclamație, ca să se ia măsuri de îndreptare,

Orice reclamație neprecisă, nu numai că nu se va lua în seamă, dar autoritățile civile și militare, au ordin a urmări energic și a da în judecată pe cei care se constată că reclamă fals și exagerat, căci aceștia fac cu voie ori fără voe jocul inamicului.

3. Unii propagandiști, îndeamnă lumea ca să nu plătească dările către Stat. Ba dușmanii au cumpărat chiar pe unii funcționari dela dări (Preceptori), care fiind naivi și de origină ungară s-au potrivit și ei refuză a primi dările către Stat sub deferite motive. Inamicul urmărește, prin aceasta a micșora veniturile și deci existența statului.

Fiecare cetățean este obligat a plăti darea către Stat și la timp. Aceia, cărora unii funcționari le refuză ca să le primească darea, să reclame numai decât pe acei cari le-au refuzat spre a se lua măsuri contra lor. Acei cari nu vor reclama, nu numai că nu vorscăpa de a plăti dările, dar vor fi considerați ca complici cu inamicii țărei și deci urmăriți ca atare.

Un alt lucru pe care îl speculează dușmanii, este chestia împroprietărirei. Ațâță lumea cu fel de fel de minciuni, ba că nu li-se va mai da pământ, ba că se întârzie, etc. Din acestea nu e nimic adevărat. Dar improprietărirea, nu se poate face cât ai bate din palme, mai ales aici în Ardeal unde sunt atâtea categorii de proprietăți. Românul are un proverb *„toată graba strică treaba."* Un lucru ca improprietărirea, nu trebue făcut fără o mare judecată și o bună chibzuială. Apoi, cum sunt mii de sate și ingineri puțini, nu trebue perdută răbdarea, ci fiecare să aștepte în liniște căci dacă are drept, va fi improprietărit.

Autoritățile lucrează foarte mult în acest scop, dar nu pot improprietări, odată peste tot locul. Lucrările s-au început și cine a așteptat 1000 de ani, să aibă răbdare încă câtva timp, pentru ca lucrul să se facă cu rost. Unii țărani împinși de propagatori rău voitori, au căutat a face abuzuri și a nu aștepta să le vie rândul. Natural, că organele administrative au luat măsuri și i-a făcut să între în legalitatea. Frumos a fost acest lucru? Nu! Cine a fost păcălit? Propagandistul dușman, ori acela care s-a luat după el?

Când prindeți vre-un propagandist, care caută să ațâțe lumea și să critice că nu se face improprietărirea, ori se întârzie, spuneți-i mai bine *„de cât să vezi ce se face aici, du-te și vedeți ce trebue să faceți voi în Ungaria, unde de această improprietărie nu este nici măcar pomeneală.*

Improprietărirea in Basarabia

Când Basarabia era sub dominațiunea rusească, existau aci ca și în Moldova proprietăți mari cari în cea mai mare parte erau stăpânite de ruși veniți în această provincie ca simpli colonești de prin fundul Astrahanului sau ale Siberiei, sau de tot felul de greci și armeni, cari în cea mai mare parte au tras foloase enorme din exploatarea acestui pământ românesc. Majoritatea acestor colonești aduși de prin toate părțile Rusiei pentru ca să vină și să se stabilească în Basarabia căpătau funcțiuni înalte din partea guvernului de la Petrograd. Fie-care colonist, cap. de familie, avea posibilitatea ca să cumpere moșii mari. In modul acesta a putut trece în mâna a fel de fel de naționalități pământul agricol al Basarabiei pentrucă guvernului rus îi era indiferent ce fel de străini trec în aceasta provincie. Actualmente împrejurările schimbându-se spre binele neamului nostru, conform noii legi agrare votată de fostul Sfat al Țării și întărită de parlamentul României Mari, în întreaga Basarabie rămân 1,120.067 ha., cari constitue fondul de pământ care va fi necesar pentru o nouă improprietărire. Dintre toate județele Basarabiei cei mai mult pământ disponibil pentru improprietărire îl găsim în cele de nord, pe când în cele de sud mai puțin, ceia-ce denotă că marile latifundii basarabene erau răspândite mai mult în nordul de cât în sudul provinciei. Socotind județele între ele găsim cel mai mult pământ liber destinat pentru expropriere în județul Bălți, unde avem 223.990 ha. Pentru întreaga provincie, conform aceleiași legi român 3009.478 ha. cari sunt excluse de la expropriere ceiace dovedește, că improprietărirea actuală se va face pe un sfert din terenul Basarabiei. Pe când mai înainte proprietatea mare, aci ocupa o întindere de 1,639.294 ha., astăzi așa zisa mare proprietate va fi redusă la 189.769 ha., adică o micșorare mai mare cu nouă ori. In județele de nord suprafața rămasă marii proprietăți este aproape egală dintr'un județ cu cea din alt județ, în cele din sud se observă însă inegalitați și un minim de mare cultură îl vom avea de aci înainte în județul Tighina, unde suprafața totală a acestui fel de proprietate va fi de 14.933 ha. Cele mai multe proprietăți, cari aveau mai puțin ca 100 desetine (109 ha.) suprafață le găsim în județul Cetatea Albă cu 6,42,926 ha. față cu 201.986 ha. din aceeași categorie de pământuri, cari se găsesc în județul Chișinău, și cari reprezintă minimum pentru întreaga provincie. Ceeace s'a redus, ca chestiune de suprafață, în mod considerabil a fost proprietatea mănăstirilor din Basarabia. Proprietatea călugarească din ceeace mai înainte dispunea de 1,83,146 ha. va rămânea pe viitor numai cu 1198 ha. ca atare deci, în termen mediu, va fi redusă cu 1,82.000 ha. Erau averi de zeci de milioane în această provincie, cari au aparținut numai la vre-o 1—2 mii de preoți și călugari, cari reprezintau în cea mai mare parte adevărații pionerii

şi panslavizmului pe pământul acesta al nostru strămoşesc.

Prin împroprietărirea actuală împreună cu pământul pe care micul cultivator, cap de familie, îl avea în Basarabia (în termen mediu) după recensământul populaţiei făcut în 1917 de fosta zemstvă guberială, fiecare va poseda pe viitor în judeţe următoarele suprafeţe:

Hoţin 4 ha 25, Soroca 6 ha 41, Bălţi 8 ha 20, Orhei 5 ha 57, Chişinău 5 ha 47, Tighina 11 ha 15, Cetatea-Albă 13 ha 35, Ismail şi Cohul 15 ha 16.

In total pentru toată provincia se poate lua ca medie de proprietate ce a posedat fiecare cap de familie (mici cultivatori) până în prezent 5 ha 71, pe lângă care adăugându-se media de 2 ha 59, cât se va împărţi micilor cultivatori prin actuala lege ajungem la un total de 8 ha 30, proprietatea rurală viitoare, în Basarabia de fiecare mic cultivator, şef de familie.

Aceasta împroprietărire, care pentru consolidarea elementului moldovenesc se impunea aci făcându-se în timpul cel mai scurt, va câştiga încrederea sătenilor moldoveni, consolidându-ne definitiv situaţiunea în această nouă provincie alipită la patria-mumă.

C. V. Ursuleac.
colaborator.

AGRICULTURĂ

Ce fac plugarii în luna August. *La câmp*: Se continuă cu treeratul cerealelor de toamnă şi primăvară, cu facerea şirelor şi stogurilor de nutreţ şi înmagazinarea productelor şi se începe coasa meiului şi paringului de nutreţ, se culege porumbul timpuriu; Cinquantin, Pignoletto şi Szeckely, şi se pregăteşte terenul pentru culturile de toamnă: orz şi grâu. Se face a doua arătură pentru rapiţă şi ogoarele pentru grâu, secară şi orz. Se pregăteşte sămânţa de rapiţă, grâu, secară, şi orz, vânturându-se, treerându-se, sulfatându-se şi făcându-se proba de încolţire. Se seamănă rapiţa în rânduri duple la 14—50 c. m. sau în rânduri simple la 30—40 c. m. Se recoltează inul şi cânepa, se bat pentru sămânţă şi se pun la topit. Se întorc miriştile şi se fac ogoarele. Se culege fasolea, se bate sau se treeră şi se înmagazinează. Se fac provizii de nutreţ, având-se în vedere capetele de vite ce sunt de iernat. Către sfârşitul lunii se scot cartofii mai timpurii şi se ia ultima coasă la lucernă şi trifoi.

In ogradă: Se repară grajdurile necesare iernatului şi clădirile se pregătesc pătulele pentru strângerea porumbului şi se aranjează plugurile, grăpile, şi semănătorile pentru campania de toamnă.

In plantaţii: Se întreţine curăţenia şi se udă. Se altoesc, cu mugure dormind, trandafirii şi alţi arbuşti şi arborii de podoabă. Se pot face, dacă e nevoe, transplantări de molifţi şi merişor (Buxus), cu pământ la rădăcină, şi butaşi de Pelargonium pentru anul viitor. Se samănă pansele, părăluţe, garoafe, Myosotis, Silene, Micşunele, etc. pentru anul viitor; iar deadreptul pe loc: Mac roşu şi Delpl hinium. Se mai samănă Cineraria hybrida, Primula obconica şi Primula chinensis, pentru a fi cultivate în seră.

In grădina de pomi: Se altoeşte cu mugur dormind şi se ciupesc sau se frâng lăstarii viguroşi. Se strâng foile atacate de rugină se ard şi se curăţă merii de purecele lânos. Se stropesc persicii de pe spalier, seara, cu apă limpede, se strâng fructele atacate de putreziciune (Monilia) şi dacă se poate chiar şi rămurelele de pe care s'au cules. Se stropesc merii şi perii cu zeamă pordeleză contra pătării foilor şi fructelor (Fusicladium).

In grădina de legume: Se prăşesc şi se udă legumele de toamnă. Se curăţă locurile rămase libere şi se pregătesc pentru sămănăturile de toamnă. Către sfârşitul lunei se seamănă spanac şi salată de iarnă, se rup foile galbene de la sfecle, varză şi ţelină şi se pregătesc răzoare pentru stoloni de fragi. Se leagă pe arac pătlăgelele roşii şi se stropesc cu zeamă pordeleză. Se strâng seminţele coapte şi se pun întinse la umbră. Se mai răsădeşte salată şi se samănă ridichi.

La vie: Se dă încă o prăşilă uşoară când e cazul, şi un ultim tratament cu pucioasă, şi piatră vânătă pentru mană şi oidium. In pivniţă se păstrează cât mai multă răceală. Se pregătesc căzile, linul, tocitoarele şi butoaiele pentru cules.

Cultivatorii de tutun: termină culesul şi continuă uscatul. Tot acum se face a doua curăţire la seminceri şi se începe culesul lor.

Din Calindarul Plugarilor.

DIN ISTORIA NEAMULUI ROMANESC

Limba românească

III.

Am văzut, că limba noastră românească e din limba vorbită de *poporul* roman, nu de cărturarii lui. Limba noastră, ca orice altă limbă, a trecut în timp de aproape două mii de ani prin multe schimbări, aşa că nu mai poate fi tocmai aşa cum a fost pe timpul naşterii lui Christos, precum nu va fi peste alte două mii de ani aşa cum este astăzi.

Imprejurările, în cari am trăit noi Românii, au pricinuit apoi, de în limba noastră au întrat şi cuvinte dela popoarele străine, cu cari am fost nevoiţi să trăim împreună.

Cele mai multe cuvinte străine din limba noastră sunt de origină *slavonă*. Acestea sunt de trei feluri: unele au intrat în limba românească în timpul, când noi Românii am trăit în atingere zilnică cu Slavii. Ştim din istorie, că de prin secolul al VI-lea după Christos încoace au năvălit în Dacia noastră *Slavii*, un popor ceva mai blând decât ceialalţi barbari. Incepând Românii să coboare din munţii, în cari s'au adăposlit, au dat prin toate văile şi câmpiile Daciei de Slavi. Cu aceştia s'au amestecat cu timpul, ba toţi Slavii care nu au trecut Dunărea, s'au românizat. Nu e deci mirare, că dela acest neam să ne fi rămas urme şi în limbă. E şi o slăbiciune omenească de-a-şi împestriţa graiul, cu vorbe straine, pentru ca să ne arătăm mai deosebiţi decât alţii. Nu vedem şi în ziua de azi la unii orăşeni din Dacia inferioară (Muntenia şi Moldova), cum vâră în graiul lor şi câte o vorbă franţuzească, ca să se arate mai învăţaţi? Nu vedem acelaş lucru la Românii din Transilvania, cari îşi spurcă limba cu vorbe ungureşti? Şi cei cu vorbe franţuzesti, şi cei cu de cele ungurestі ştie, că avem în limba noastră vorbă curat românească!

Pentru cele mai multe vorbe slavoneşti din cele vremuri vechi noi trebue să fi avut vorbă românească. Căci nu se poate, că având din limba latină vorbele grâu, secară, orz, ovăz, meiu, arare, săpare, secure, sapă şi altele să nu fi avut tot latineşte şi numele altor unelte, pe cari le numim acum slavoneşte ca *plug, secere, rariţă, grapă*. Tot aşa dacă am avut dela strămoşii noştri Romani masă, scaun, a trebuit să avem şi *pat*, care e o vorbă slavonească. Dar cu vorbele e ca şi cu obiceuirile. De multe ori rămâne, în lupta dintre cei bun şi cel rău, acesta învingător. Aşa şi în limbă: în loc să rămână vorba latinească, a rămas cea slavonă. Cuvintele acestea au prins rădăcini atât de adânci în limba noastră şi afară de aceia au o haină atât de românească, încât nu mai poate fi vorba de-a le mai alunga. Nu trebue să uităm un lucru. Cuvintele acestea slave împământenite în limba noastră se găsesc şi la Bulgari si la Sârbi, dar nu se găsesc la Ruşi, Poloni, Cehi, cari sunt tot Slavi. Ştim apoi din istorie, că Sârbii şi Bulgari s'au aşezat în ţările lor pe timpul, când acolo biruiau tot Romani, şi anume Traco-Romani, fraţi cu noi Daco-Romanii. E deci cu putinţă, ca multe din cuvintele, pe cari le credem slave, fiindcă le au şi Sârbii şi Bulgarii, să fie vorbe vechi româneşti, pe cari aceştia le-au împrumutat dela noi.

Au urmat apoi o nouă revărsare de vorbe slavone peste limba românească după secolul al IX-lea, mai ales după infiinţarea împărăţiei romano-bulgare, intemeiate de fraţii romani Petru şi Asan. Romanii de dincoace de Dunăre am intrat în legătură cu aceasta împărăţie. Legătura a fost atât politică, dar mai vârtos bisericească şi aceasta a ţinut sute de ani. In bisericile bulgare şi sârbeşti s'a introdus limba slavonă *veche* şi fiindcă de peste Dunăre ne veniau călugări, preoţi şi scrieri bisericeşti slavone, nu e mirare, că din potopul acesta de limbă slavonă ne-au rămas şi nouă multe vorbe mai ales cu privire la treburi bisericeşti (*utrenie, vecernic, glasuri, pavecerniţă, stretenie, ispas şi a.*). Au început apoi unii preoţi de ai nostri să traducă scrierile slavone în limba românească, fălţii au făcut acelaş lucru cu documente slavone, căci şi documentele, cari ieşiau din cancelaria voevozilor nostri din Moldova şi Muntenia, tot slavoneşte se scriau Unii din aceşti traducători nu-şi băteau mult capul cu cântarea cuvântului românesc potrivit şi lăsau tot pe cel slavonesc şi în limba românească. Aşa s'a ajuns apoi, de în scrierile acelea vechi bâjbâe de vorbe slavone, pe cari însă *poporul*, păstrătorul limbei adevărate româneşti, nu le înţelegea nici atunci, pecum nu le înţelegem pe cele mai multe nici astăzi, aşa că de fapt ele nu pot fi socotite ca făcând parte din limba românească.

Din timpul formării limbei româneşti avem în limba noastră şi cuvinte *greceşti*. Ele sunt de trei feluri: unele străvechi, cari pot fi în parte de origine tracă. Astfel avem vorbele *vatră, uimă, sfară, droaie, roiu, stol, dârj, sfădesc, borborosesc, nană, nene, teacă, drum; dăsagă, urez şi a.* Al doilea fel de cuvinte greceşti sunt intrate în limba noastră de pe timpul imperiului bizantin, adecă din timpul celor vre-o opt sute de ani, când imperiul roman de răsărit se prefăcuse în imperiu grecesc, numit şi bizantiu, căci capitalei Constatinapol îi zicea şi Bizanţ. Din timpul acesta avem vorbele *agonisesc, arvună, camătă, cămilă, cărămidă, pilic, eftin, proaspăt, tigaie, traistă, zea (zale) şi a.*, dar şi multe cuvinte în treburi bisericeşti) ca *episcop, mitropolit, egumen, protoiereu şi a.* Acestea din urmă se explică prin înrâurirea bisericească, căci în Constantinopol era patriarhul, cu care avea legături biserica românească. Un al treilea fel de cuvinte greceşti în limba românească au fost cele cari au pătruns în timpul domniei de peste o sută de ani a Grecilor din Fanarul Constantinapolului. Cuvintele acestea au dispărut deodată cu prăbuşirea domniei fanariote. Ele se intrebuinţau de altminţeri numai în Moldova şi Muntenia (Tara Românească).

Se găsesc în limba românească şi o seamă de cuvinte, cari se aseamănă cu de cele albaneze, cum e *bucur, ţarc, moş, copil, fluture, mugur, copac, ceafă, ţap* şi alte câteva. Albanezii sunt un popor cam înrudit cu noi după străvechiul popor, care a locuit în Peninsula-Balcanică şi Dacia, aşa că vorbele acestea pot să fie o moştenire comună. Unele poate că le-au împrumutat ei dela fraţii noştri români din Peninsula Balcanică.

Trăind o parte mare dintre Romani atâta amar de timp, în vecinătate şi chiar amestecati cu Ungurii, nu e mirare, că şi din limba acestora au rămas unele vorbe în cea românească. Şi cuvintele ungureşti sunt de două feluri: unele au intrat în vremuri mai vechi, când nu descălecase încă o parte din Românii transilvaneni şi maramureşeni în Muntenia şi Moldova. De aceea ele se găsesc şi la Românii din aceste două provincii, ca de exemplu *făgăduesc, viclean, meşteşug, chizeş* şi altele. Au intrat apoi, mai târziu tot mai multe vorbe ungureşti mai ales în graiul Romanilor din judeţele Maramureşi, Solnoc-Dobâca, Sălagiu, Sătmar, Ugocea, Bihor, dar şi la cei din judeţele Clui, Turda-Ariaş şi Mureş-Turda. Şi nu e vorba numai de cuvinte de-ale stăpânirii, cum ar fi *solgăbirău, fişpan* şi a., ci chiar şi de cele cari arată lucruri de toate zilele. Aceasta nu ne umple atât de jale, cât mai ales de mare ruşine, când vedem că limba românească, o limbă nobilă, e murdărită cu vorbe barbare. Şi mai trist-e, că o astfel de limbă murdărită vorbesc şi mulţi cărturari, preoţi, advocaţi şi a., cari au putut şi în timpul robiei ungureşti să-şi însuşească o limbă românească curată. Să nu ne mirăm, că unii din Romanii veniţi din vechiul Regat în Transilvania stau să creadă, că Romanii, cari vorbesc aşa de pocit româneste, sunt nişte corciturі şi nu Romani curaţi. Tot aşa de urât îi şade limbei româneşti cu vorbele sârbeşti, pe cari le intrebuinţează Romanii din Banat.

Mai sunt în limba românească, dar numai în Muntenia şi Moldova şi vre-o câteva cuvinte turceşti, ca *harem, berechet, giam, giamiâc, calabalâc* şi alte puţine, pe cari cei din Transilvanici nu le înţeleg. Acestea s'au strecurat în limbă de pe timpul domniei turceşti şi dispar tot mai mult din limba noastră, precum vor dispare şi cuvintele ungureşti.

Din cauza acestor cuvinte străine, unii străini au vrut să ne declare, după cum am mai amintit, limba noastră mai ales, drept limbă *slavă*, alţii drept limbă stricată, în care nu se poate scrie nimic. Ei s'au pus adică şi au cules din cărţile vechi româneşti, mai ales bisericeşti, apoi din cronicari, toate cuvintele slavone, pe cari nu le înţelege nici un Român decât dacă i le explică cineva pe româneşte, apoi au zis, iată că limba românească e slavonă. Dar nu au făcut tot aşa cu limba ungurească, în care chiar şi zilele au mai toate nume *slavoneşte*, ca să nu mai vorbim de alte vorbe. Ear dacă citim d. e. cărţile de legi votate de camerele (dietele) din Ardeal dinainte de 1848, vedem acolo în fiecare rând câte o vorbă două în limba latină, fără ca să-i treacă cuiva prin minte să zică despre limba magiară sau ungurească că ar fi latinească. Aceasta ar şi fi culmea!

Tot aşa e şi cu limba germană, o limbă curată, bogată, care şi ea are multe vorbe din limba latină, apoi şi mai multe din cea franţuzească, fără să-i treacă cuiva prin minte să zică despre limba germană, că e latinească sau franţuzească.

De altminteri precum am împrumutat noi vorbe străine dela vecini, tot aşa au împrumutat şi ei dela noi. Nu e locul aici de-a înşira cuvintele româneşte imprumutate de Greci, Sârbi, Bulgari, Ruşi, Unguri şi Saşi din limba noastră, căci am putea umplea pagini intregi cu vorbe româneşti intrate în limbile acestor popoare. Dar pentru aceea nu i-a trecut nimănui pin minte să declare stricate limbile acestor popoare. Căci la o limbă nu atât originea cuvintelor hotărăşte felul ei, ci *circulaţia* cuvintelor, adecă cu cât se intrebuinţează mai multe cuvinte, la noi de exemplu de origine latinească şi mai puţine de origine slavonă, cu atât e şi limba mai latinească. Şi într'adevăr, la noi în poeziile populare şi în poveştile culese chiar în ţinuturi, unde sunt şi străini, rar găsi va câte o vorbă de origine străină, ci tot aproape toate de origină latină. Aceasta trebue să fie mândria noastră şi îndemn de-a ne feri să batjocorim limba cu împestriţări străine, barbare.

Victor Lazăr.

Beţia o ajută Diavolul

Un om avea darul beţiei. Bea, până-i ieşea părul prin căciulă!

Mai avea şi-o casă de copii, goi, că nu se mai ţineau nici sdrenţele pe ei, şi slabi şi gălbinicioşi, că te mirai cum îşi puteau duce zilele de azi pe mâine... Şi erau mari, copiii . . .

Ce se hotărăsc ei cu mamă-sa? Zice ea:

„Copiii mamii, copii! Tatăl ăsta al vostru ne nenoroceşte pe toţi cu băutura lui . . . Hai să-i facem de petrecanie şi să-l ducem undeva să-l năpustim acolo . . . să-i lăsăm ceva de-ale mâncării şi o avea Dumnezeu grijă de el . . .“

— Să facem mamă, — zic copiii, — să facem . . .

Şi au făcut aşa. L-au premenit, i-au făcut rost de-ale mâncării l-au pus într'o luntre şi l-au dus într'un ostrov dintr'o apă mare ca Dunărea, şi l-au lăsat acolo în ştirea Domnului . . .

Intr'un târziu, ce s'au gândit copiii, că erau suflet din sufletul lui, să se ducă să-l mai vadă ce face . . . Când el, călare pe-un butoi de . . . vin cât toate zilele de mare, trăgea cu trestia şi chiotea! . . .

Ce se întâmplase? Poate că vre-o corabie se spărsese pe apă şi mărfurile le duseseră valurile în toate părţile iar butoiul ajunsese tocmai la el . . . trimis în dar de Ucigăl toacă.

Văzând astfel copiii că

„Năravul din fire
N'are lecuire“,

ori unde s'ar afla omul, l-au luat acasă să-şi sfârsească zilele cum i-au fost lui hotărâte! . . .

N. I. Dumitraşcu.

IGIENA ŞI MEDICINA POPULARA

Beuturile spirtoase şi beţia

Orice fel de beutură care cuprinde o câtime oarecare de *spirt* (alcool se chiamă *băutură spirtoasă* sau *alcoolică*. Cu toate acestea sunt mulţi beţivi de vin sau de bere, cari să laudă că ei nu beau băuturi spirtoase, fiindcă nu beau rachiu (vinars) sau ţuică. Ei cred în naivitatea lor că vinul şi berea nu au spirt (alcool) şi prin urmare nu strică sănătăţii.! Ei nu ştiu sau să fac că nu ştiu că vinul, berea, vinul de mere (cidru) şi de pere, sunt băuturi alcoolice ca şi coniacul, romul, rachiul, ţuica, etc., şi că între acestea şi cele dintâiu nu este altă deosebire decât numai în modul de preparare şi bogăţia de spirt, care este în câtime mai mare.

După modul de preparare beuturile spirtoase să împart în *fermentate* şi *distilate*. Cele *fermentate*: *vinul, berea, vinul de mere* (cidru) şi *vinul de pere*, obţinute numai prin fermentarea unui lichid zaharat, nu-şi datoresc toate însuşirile lor numai alcoolului, care să găseşte relativ în mică cuntitate, ci mai mult faptului că alcoolul este amestecat cu materii zaharate, amare, acide, etc., cari întră în compoziţia lor. Beuturile spirtoase *distilate*, cari să prepară prin distilarea unui lichid zaharat şi fermentat, sunt un amestec de alcool şi de apă, cu o aromă fără nici o importanţă, aşa că ele lucrează numai prin alcoolul lor, care este în câtime cu mult mai mare decât în beuturile fermentate. Pe câtă vreme vinul cel mai tare n'are decât 15 până la 20 la sută ulcool, rachiul are 45 până la 50 la sută, iar romul îndoit decât acesta.

Să vedem acuma *cum lucrează băuturile alcoolice asupra corpului nostru*. Rachiul, romul, alcoolul (spirtul) care să scoate din sfecle, din cereale, din cartofi, sunt cu mult mai stricăcioase, mai otrăvitoare, decât vinul, berea, cidrul, şi vinul de pere. *Pe din afară* spirtul curat şi rachiul cel tare produc prin evaporare o răcire a pielii, urmată îndată, de o arsură vie; pe o rană, în ochi, în gură produc o adevărată arsură. Rachiul ordinar, care e mai slab, produce numai un fel de căldură. *Pe dinăuntru*, spirtul *curat* este o otravă puternică, care aprinde gura, stomacul şi matole, tâmpeşte, paralizează şi încele din urma omoară pe nenorocitul care îl bea; această otrăvire care din fericire este rară, căci nimănui nu-i place să beie spirt curat, să tratează prin lapte luat în câtime mare. Spirtul *tăiat cu apă*, adecă *rachiul obicinuit* (ordinar), când să bea în câtime mare şi timp mai îndelungat, produce ceeace să chiamă *alcoolism*, un fel de *otrăvire*, inceată cu alcool (spirt). Luat în *doze mici*, el înteţeşte pofta de mâncare (apetitul) şi uşurează mistuirea (digestiunea), dar aceasta nu trebuie să să repete zilnic, ci numai din când în când, căci altmintrelea şi *dozele mici* de alcool, luate zilnic, în cele din urmă fac să piară pofta de mâncare şi îngreunează mistuirea. Intrucât priveşte *sistemul nervos*, dozele mici de alcool îl aţâţă şi fac ca omul să fie mai iute, mai harnic, mai vioiu, însă pentru moment numai; — bătăile inimii şi pulsul sunt mai tari şi mai iuţi putând să aducă îngrămădiri de sânge la cap şi chiar revărsări de sânge pe creeri; — respiraţia (răsuflarea) să face mai deasă şi halena (duhoarea din gura) miroasă a spirt.

Aceasta sunt efectele alcoolului: *bune*, când el să întrebuinţează rar şi în mică câtime; *rele*, când să face abuz. De aceea *omul sănătos*, oricare ar fi etâtea şi sexul, *nu trebule să beie spirtoase*, decât foarte rar şi cât să poate de puţin; copiii nu trebue să beie de loc. Oamenii *bolnavi* sau *convalescenţi* (pentru întrămare), vor lua beuturi spirtoase în cantitate mică în cazurile de debilitate sau slăbiciune mare, dar şi atunci numai după porunca medicului.

Am zis mai sus că alcoolul, ori sub ce formă ar fi luat, dacă să întrebuinţează în cantitate mai mare sau chiar şi în câtime mică, însă în fiecare zi, sau foarte des, produce o otrăvire care să chiamă *alcoolism*. Această otrăvire este din nenorocire foarte lăţită în poporul nostru şi acum după războiu, cu toată scumpetea băuturilor spirtoase, să pare că ea a luat proporţii mari. Bărbatul este mai expus decât femeia. Cârcimarii, fabricanţii de ţuică şi rachiu, podgorenii, bucătarii şi bucătăresele, sunt mai expuşi la această otrăvire. Din nenorocire toate păturile societăţii sunt atinse de această plagă: intelectualii, boierii ca şi ţăranii, învăţaţii ca şi proşti, pintre ţoţi să găsesc beţivi şi beţivani.

Adevărata cauză să poate să fie *ignoranţa* sau *neştiinţa*, căci mai nimenia nu să ocupă să vadă ce efecte rele are alcoolismul sau otrăvirea organismului cu alcool şi beuturi alcoolice. Cei mai mulţi să iau după simţirea momentană, care este mai mult sau mai puţin plăcută (gâdilitoare) şi astfel cred că beutura le face bine, simţindu-se pentru moment bine dispuşi, cu voie lună şi în putere. Abuzul de beuturi spirtoase la unii este trecător şi turbură sănătatea numai pentru un timp scurt în acest caz avem *alcoolismul acut* sau *beţia*: la alţii starea de beţie devine obicinuită şi atunci avem stricarea sau arderea diferitelor organe, când să produce o adevărată boală, durabilă, care dăinueşte până la sfârşit şi în acest caz avem: *alcoolismul cronic* (învechit).

Beţia. Un om beat să cunoaşte de departe: faţa lui este aprinsă, roşie; ochii-i sunt strălucitori, îi sticlesc în cap; are o duhoare (halenă) tare şi cu miros caracteristic; vorbeşte de toate, fără şir şi fără rost; are limba păstoasă; merge clătinând din cap şi împletecindu-şi picioarele; unii oameni beţi sunt veseli peste măsură, alţii trişti şi supăraţi împresurându-i toate nevoile; unii sunt blânzi, blajini, buni şi pretinoşi cu toată lumea, alţii mânioşi, arţăgoşi şi violenţi, bătăioşi. Dar lucru nu să mărgineşte numai aci; după un somn adânc şi lung, omul să alege cu o greutate la cap, o oboseală în tot corpul, un gust rău de acreală în gură şi o lipsă de poftă de mâncare, cari dispar abia după 2—3 zile. Insă când câtimea de spirt a fost mare din cale afară, atunci întărâtarea dela început este repede urmată de o moleşeală foarte mare, cu un fel de greutate la răsuflare, cu răcirea corpului, cu faţa palidă ca ceara şi o stare de somnolenţă cumplită, ceeace ne dă chipul omului *bealmort*, care de altfel, poate chiar să moară deabinele în câteva minute sau ciasuri. In astfel de cazuri nenorocitul trebuie tratat întocmai ca un bolnav serios, adecă cât să poate de repede, făcându-i să verse prin gândilirea fundului gurii cu o pană de gâscă sau dându-i un medicament pentru ca să verse, dându-i să beie şi o cantitate mai mare de apă caldă. Dacă cu această nu să uşurează, dacă slăbiciunea merge crescând şi dacă corpul să răceşte din ce în ce mai mult, atunci îi vom da cafea neagră tare sau un ceaiu rusesc iarăşi tare, sau o beutură făcută cu amoniac (spirt de ţipirig) punând cam 10 până la 15 picătri în apă îndulcită cu zahăr. In cazurile grave mai trebuie să prevenim îngrămădirea de sânge la cap stropindu-l pe obrazi cu apă rece şi punându-i ghiaţă pe cap, câteva lipitori după urechi, muştare la ceafă, la pulpe şi la tălpi, făcându-i în acelaşi timp fricţiuni şi trăsături uscate peste tot corpul.

Alcoolismul cronic sau învechit. A te imbăta odată în viaţă sau foarte rar, la câte un mare praznic împărătesc, toat lumea ştie că nu-i un rău aşa mare; te alegi cu 2—3 zile rele, după cari te simţeşti iar bine, ba unii cunoscători zic că chiar mai bine decât înainte şi întemeindu-se pe aceasta recomandă şi la alţii s'o facă, mai ales atunci când simţesc un fel de lâncezeală în corp, o moleşeală şi aceasta sub cuvânt că o beţie sdravănă sau un chef monstru, cum îi zic, cei de prin oraşe, ar aduce o reacţie salutară în organism! Noi doctorii însă nu putem împărtăşi această părere, căci nu-i permis omului sub nici un pretext să-şi strice sănătatea! Dacă beţia rară nu este admisă, cu atât mai mult nu putem să nu dojenim pe aceia cari zilnic să ţuicăresc sau beau vin, bere, coniac rom, lichioruri, şi alte beuturi alcoolice, unele mai străvitoare şi mai stricăcioase decât altele, şi cari îşi bat joc de viaţa şi sănătatea lor, compromiţând în acelaşi timp viaţa copiilor lor, căci copiii cari să nasc din beţivi vin în lume slabi, amărâţi, uneori tâmpiţi (idioţi) murind de vreme sau sfârşind prin nebunie.

Acei care cred că otrăvirea înceată, adecă alcoolismul cronic, trebuie să fie urmarea beţiilor repetate de multe ori, sunt greşiţi. Otrăvirea înceată cu alcol să face mai cu siguranţă la acei ce beau în fiecare zi fără ca să se înbete decât la acei ale căror cruze de beţie sunt separate de răstâmpuri lungi de cumpătare. Acei ce beau zilnic ţuică sau rachiu înainte de mâncare, vin vechiu sau nou în timpul mâncării, unii bogaţi şi şampanie, apoi la sfârşitul mesei câte o cafea turcească cu coniac sau rom, ori câte un ceaiu tot aşa; iar printre mase bere sau vin cu sifon pentru răcoreală, şi sara la cina întocmai ca şi la prânz, aceia cu adevărat că încetul cu încetul să otravesc şi alcoolul pe care îl înghit le atacă rând pe rând toate organele, le arde, şi nu peste multă vreme încep să sufere de: mistuire grea (dispepsie), vărsături, arsuri la stomac, lipsă de poftă de mâncare, răguşeala beţivilor, bătăi de inimă, îngrăşarea inimii, inroşirea şi îngroşarea nasului, tremurătura mâinilor şi picioarelor, dureri dese de cap, furnicături prin corp, turburări în vedere (halucinaţii), vâjâituri în urechi, schimbarea firii (a caracterului), accese de melancolie, de tristeţă şi la urmă de nebunie (delirium tremens) şi tâmpeală (demenţă), sau de paralizie generală, la alţii să arată boală de ficat sau de rinichi, la unii boală de plămâni, sfârşind cu toţii prin o moarte chinuită. Orice boală să iveşte la un beţiv, chiar şi rănirile să vindecă greu sau de loc şi omul moare repede.

Tratamentul otrăvirii cu alcool stă în primul rând în aceea ca pătimaşul să se lase de *urâtul obiceiu de a bea*, nu însă dintrodată, ci incetul cu încetul, puţin câte puţin, până când va ajunge să beie numai *apă* şi limonade, lapte cât de mult, ceaiuri şi cafele fără alcool, numai cu zahar. Când s'au ivit semnele boalelor, atunci medicul, după ce bolnavul să va fi lăsat de băuturile spirtoase, îi va prescrie cele de cuviinţă. Dar acest tratament individual trebuie să fie completat prin o profilaxie preventivă a alcoolismului, adecă prin măsuri luate de administraţie cari să împedece întinderea acestei patime cumplite; să-se răspândească pe scară mare instrucţiunea, învăţătura de carte, să se împuţineze cârcumele şi localurile în cari să vând beuturile alcoolice (bodegele, etc.); să-se supravegheze calitatea acestor beuturi, să nu fie prea otrăvitoare. Toate acestea însă privesc **statul**, căci numai el o poate face şi trebuie s'o facă, dacă vrea să aibă cetăţeni sănătoşi şi viguroşi!

Dr. Vasile Bianu
Autorul Dicţionarului Sănătăţii.

Calendarul istoric al ţărei

2. August revolta oltenilor cari detronează pe Leon Tomşa şi pun în scaun pe vrednicul Matei Basarab, anul 1633.

5. August. Cetatea Albă dela gura Nistrului cade în mâna Turcilor după o luptă crâncenă, anul 1484.

8 August Mihai Viteazul este omorât prin trădare la Turda anul 1601.

15. August moartea marelui învăţat şi patriot Bogdan Petriceicu Haşdeu anul 1907.

15. August, Turcii ucid la Constantinapol pe Constantin Brâncoveanu domnul Munteniei, împreună cu cei trei fii ai săi anul 1714.

15. August. Se sonţionează legea împroprietărirei ţăranilor clăcaşi anul 1864.

21. August. Se sfârşeşte bătălia dela Mărăşeşti prin retragerea duşmanului anul 1917.

21. August moartea învăţatului domn al Moldovei. Dumitru Cantemir anul 1723.

25. August. Incepe bombardarea oraşului Plevna în războiul din 1877.

28. August. România întră în marele războiu pentru întregirea neamului anul 1916.

29. August. Moartea viteazului aviator Aurel Vlaicu în anul 1913.

DE VORBA CU CITITORI

Teodor Stoicau. Nanor Teleorman. — Am luat cu plăcere cunoştinţă, de mişcarea Dv. căreia îi dorim succes desăvârşit. Tinereţea voastră va birui toate greutăţile şi vă va spori munca spre binele şi fericirea ţărei. Vă trimitem cu drag cele cerute.

Adunaţi în jurul vostru pe toţi aceia cărora le este scumpă limba şi cultura românească, pe toţi aceia ce iubesc ordinea şi liniştea în stat. Inconjuraţi avântul tinereţei voastre cu înţelepciunea bătrânilor voştri şi în lupta ce începeţi nu alunecăţi în polemnici nefolositoare ori luptele politice.

Când veţi fi destui. când veţi reusi să grupaţi în jurul vostru pe toţi fruntaşii şi oamenii de bine, fiindcă urmariţi acelaşi gând bun ca şi noi, vă veţi putea constitui în societate filială a noastră.

Comunicându-ne numele şi profesiunile membrilor, vă vom da sprijinul şi autorizaţiunea constituirei filialei, ce va urma întocmai programul nostru. înscris în statute.

Veţi înfiinţa bibliotecă populară şi după puteri vă vom da tot concursul nostru şi acum spor la lucru.

La mormântul lui Cogălniceanu

Duminica trecută a fost sărbătorit la Iaşi de toată suflarea Moldovenească cu ocazia împlinirei a 30 de ani de la moarte lui Mihail Cogălniceanu. Omul care şi-a jertfit întreaga viaţă pentru neamul şi ţara sarmerită să fie prăznuit cât mai des în toate colţutile României Mari. Tâharul care se bucura de favoarea lui Mihalache Sturdza putea să ajungă la măjin fără să mai cerceteze scrisparele negrite de vreme şi fum de lumânări din mănăstrile Moldovei. Pidicându-se de asupra nimicnicilor momentului, Cogălniceanu-se odineşte în trecut pentru a cerceta trainicele legi ale neamului şi a scoate învăţătură pentru viitor. Rolul muncii lui încăpăţânate îl expune studenţilor de la Academia Mihăleană unde fusse chemat profesor după evidenţiarea fulgerătoare a capacităţii sale. Luptător înfocat pentru cauzele naţionale, liberale şi democratice, Cogălniceanu sufere prigoana fără să murmure. Vine ziua Mare a adunărilor divanului ad-hoc al Moldovei când în mijlocul unui entuziam indescritibil proclamă unirea cu principatul Munteniei sub domnia lui Cuza Vodă.

Cogălniceanu impreună cu Negri, Cuza şi Alexandru Ian luptat din răsputeri pentru triumful ideei de Unire. Sfetnic credincios al lui Cuza Voda, stărueşte lângă Domnitor pentru grabnica dezolvire a problemei agrare care nu mai putea fi amânată, prin inproprietărirea ţăranilor pe moşiile călugărilor şi boerilor fanai cumpăriţi de 200 de ani la noi în ţară.

Felul românesc, adică mândru şi înţelept în aceleaşi timp, cum Cogălniceanu a apărat interesele României la conferinţa din Berlin din 1878, când Rusia cotropitoare, drept recunoştinţa pentru ajutorul nostru din 1877, ne-a răpit şi cele trei judeţe din sudul Basarabiei date nouă prin conferinţa de la Paris din 1856, a făcut din Cogălniceanu idolul întregului neam românesc.

Copleşit de atâtea fapte mari, din care nu mai una singur era deajuns pentru a-l face nemuritor, bătrânul Cogălniceanu şi-a petrecut ultimii ani ai vieţei ca un înţelept departe de larma politicei, în liniştea bibliotecei sale, studiind mereu.

Aceste icoane mi se perindau pe dinaintea ochilor în dimineaţa zilei de 3 Iulie când sub preşidenţa bătrânului savant ieşan Petru Poni şi în faţa fostului marelui om politic, cu simţire executat de sculptarul Mateescu, D-l Ion Simionescu, un mestesugit povestitor, ne evoca figura aceluia care şi-a jertfit cei mai frumoşi ani ai vieţei lui, pentru a realiza mai mult bine pentru norodul Românesc şi cel totdeauna batut de soartă şi nevoi. Astăzi, când s'au împlinit trezeci de ani de la moartea lui, luând, când se pot împlini cincizeci de ani, faptele lui strălucesc cu o lumină din ce în ce mai vie pentrucă în realizarea lor Cogălniceanu a urmat calea dreptei judecăţi şi a inimei, în loc de a căută sprijin pentru dânsu în întortochieri oratorice sau intrigi mărunte de culise.

Figura marelui bărbăt de Stat se aşează din ce în ce mai statornic în codrul gloriei şi pentru acest motiv.

Iunius.

CRONICA SĂPTĂMÂNEI

De peste hotare.

In Asia mică războiul între trupele naţionaliste turceşti de sub comanda lui Kemal şi armata greacă urmează. In urma marilor victorii ale grecilor. se spune că turcii vor încheia grabnic pacea. In orice caz însă turcii nu se vor supune mai înainte să încerce o ultimă dată soarta armelor, în faţa *Angorei*, capitala lor, unde din cauza ţinutului muntos grecii nu se vor putea folosi de tankuri (mari automobile de fier) şi aeroplane.

In Rusia foametea şi holera distrug poporul: 30 de milioane de oameni flămânzi, după ce au mâncat tot ce se găsea în ţinuturile lor, până şi şobolanii, ciorile, animalele de tot soiul — au plecat spre alte ţinuturi atacând în drumul lor trenurile cu grâne pentru ei potoli foamea. Astfel aprovizionarea suferă iar armatele bolşevice sunt silite să dea lupte câncene pentru a nu lăsa să pătrundă în oraşe ţăranii flămânziţi ce prăpădesc totul în calea lor. Iată fericirea ce-au adus-o bolşevicii asupra Rusiei, ţară atât de bogată odinioară!

Nici acum nelegiuiţii bolşevici nu se liniştesc însă. Aşa pentruca mizeria să fie şi mai mare, plănuesc să atace din nou Polonia, cotropind-o cu armatele lor. Ca şi la trecut, Dumnezeu nu-i va ajuta încă şi vor fi înfrânţi încă odată.

Germania ar voi să se folosească de un atac al bolşevicilor, pentru a lovi pela spate Polonia spre-a cuceri Silezia, o bogată provincie. Ori în jumătate din acest ţinut populaţia e, compusă din polonezi care au cerut alipirea la fraţii lor, ceia ce nu vor să recunoască germanii. In acest înţeles ei au trimis o notă, adică o scrisoare vestitoare, la Paris, — notă foarte îndrăzneaţă cerând întreaga Silezia ca preţ al respectărei angajamentelor luate prin tratatul de Pace. Faţă de această îndrăzneală, Franţa şi Anglia ce nu se puteau înţelege în această chestiune, au început să priceapă că Germania îşi bate joc de învingătorii ei căutând să-i birue prin pretlecuri când nu i-a putut învinge prin arme. Consiliul suprem, un sfat mare compus din primiiministri ai Franţei, Angliei şi Italiei, se adună din nou pentru a hotărâ cum trebue să se lucreze pentru a stăvili îndrăzneala Germaniei.

Intre Irlanda şi Anglia, ţinuturi surori, care până azi formează aceiaşi ţară, după cum am arătat în cronica trecută, de mult izbucniseră neînţelegeri şîngeroase. Ele s'au sfârşit prin încheierere unui armistiţiu începându-se totodată tratativele de împăcare. Azi, ne vine vestea tristă că Devalera, capul răsculaţilor irlandezi voeşte mai mult decât autonomie, adica guvernarea de sine a Islandei. El ţinteşte la neatârnare, având şi armată şi finanţe deosebite de-ale Angliei. In aceste condiţiuni Lloyd George primul ministru englez ce trata împacarea a fost silit să arăte că Anglia nu poate ceda. Devalera a plecat în Irlanda unde se va hotărâ sau continuarea revoltei, sau încheierea păcei, cu condiţiile arătate de Lloyd George.

Din lăuntrul hotarelor
Plecarea M. M. LL. Regele şi Regina.

Suveranii României au plecat într'o lungă călătorie în Apus. El au trecut prin Italia, ajungând apoi la Paris în Franţa unde M. Sa Regele a avut o întrevedere particulară cu şeful statului francez D-l Millerand. M. Sa Regina a vizitat frontul francez dela Verdun, unde s'au dat luptele cele mai mari din războiul mondial.

Franţa a primit cu căldură pe suveranii României cu toate că aceştia călătoresc incognito, adică numai ca simpli particulari, scopul drumului fiind doar căutarea sănătăţei zdruncinate.

In timpul lipsei suveranilor printr'un decret, adică hatărâre, a Regelui, conducerea Ţărei a fost încredinţată guvernului care are dreptul să facă toate actele de administraţiune sub rezerva aprobărei la reintoarcere.

Intregul popor urează o bună călătorie Suveranilor cari pretutindeni fac iubit numele de român.

Oprirea repatrierilor maghiare.

Guvernul maghiar al lui Horty a hotărât oprirea repatrierilor ungurilor din Ardeal, — nemai lăsându-i să treacă graniţa în Ungaria sub cuvânt că . . . nu mai au loc unde să-i primească.

In fapt lucrurile stau altfel. Maghiarii cu toate că strigă pretutindeni contra „cruzimilor" românesti, reclamând până şi liga naţiunilor. de-a venit vicepreşedintele ei să vadă cât adevăr e în plângerile lor, maghiarii cu toate că nu voesc să ştie că în Ardeal sunt şi români, totuşi să tem că aceştia vor desnaţionaliza pe ungurii rămaşi presăraţi intre Carpaţi şi Tisa. Pentru aceasta nu mai primesc refugiaţi, silindu-i să rămâe în Ardeal unde lipsiţi de mijloace de traiu să fie veşnic în slujba guvernului maghiar care să-i întrebuinţeze ca unelte contra românilor. Socoteala nu e proastă şi întăreşte deşigur rândurile maghiare. Dar românii nu se pot îngriji. Ei sunt atât de mulţi încât câţiva unguri mai mult, sau mai puţin le e tot una, căci cu o floare nu se face primăvara.

Numirile localităţilor româneşti.

In Ardeal s'au început de mult schimbările de nume ale localităţilor, luându-se din nou numele frumos românesc, rău tălmăcit de unguri în limba lor. Aceste schimbări însă trebuesc făcute cu înţelepciune pentru a rămânea tot cele străvechi care sunt o comoară nepreţuită. In adevăr, ele dovedesc că românii sunt acei ce-au venit mai întâi în aceste ţinuturi, dând ei nume munţilor, apelor, codrilor, satelor, până în cele mai ascunse colţuri ale acestui pământ binecuvântat.

Indrăzneala streinilor care voesc să ne arăte ca venetici în ţara noastră cade în faţa acestui adevăr. Mai mult, numirile româneşti vor dovedi deapururi că majoritatea populaţiei e românească în aceste ţinuturi.

Pentru ca numirile româneşti să fie în adevăr cele străvechi nu e destul ca oamenii cu pricepere să lucreze la alegerea lor, trebue ca poporul însuşi să ia parte cerând numele bun acolo unde se face o greşală, corectându-l acolo unde trebue. Pentru aceasta învăţătorii, preoţii şi bătrânii iubitori de ţară şi satul lor, trebue să scrie ziarului nostru atunci când se face vreo greşală spre o atrage luarea aminte a celor însărcinaţi cu aceste lucrări.

Tratatul de alianţă cu Polonia.

Tratatul cu Polonia a fost publicat de „Monitorul Oficial". El arată că între România şi acea ţară s'a făcut o înţelegere ca, în cazul unui atac, fără provocare la hotarele de răsărit, adică din partea Rusiei amândouă ţările să se ajute, pentru a putea învinge primejdia. Tratatul acesta după spusa unora are răul că ne va împinge la un război fără voia noastră.

In orice caz el complectează acel grup de uniri între popoarele moştenitoare a monarhiei Austro-Ungare, numit *Mică Inţelegere*, având de scop a împune voinţa acestor state contra acelor ce-ar voi să tulbure pacea. România care e stâlpul central al acestor alianţe va şti să aibă o politică înţeleaptă şi liniştitoare, ce se va urma desigur şi de aliaţii săi pentru garantarea păcei atât de scumpă tuturor. *Bucium.*

Bibliografie

La redacţia ziarului nostru. s'au primit următoarele publicaţiuni:

Tribuna Banatului. Foaie Săptămânală. Apare în Timişoara. Bulevardul Carol I. Nr. 30. Abonament anual 50 lei.

Viaţa Studenţească. Revistă bilunară a tineretului Universitar din Bucureşti. Excelenta publicaţiune Românească la care colaborează Profesorii Universitari.

Redacţia şi Administraţia Bucureşti. Biblioteca facultatei de litere. Abonament anual 25 lei.

Primăvara. Ziar indepedent. sub conducerea Domnului Teodor Bucurescu, apare în Sannicolaul mare. Abonament anual 44 lei.

Mărăşti. Minunată revista de literatură şi cultură apare în Cernauţi Str. Regina Maria Nr. 18, în admirabile condiţiuni technice şi redacţionale, lunar. Abonament anual lei 30.

Tribuna Juridică. Marea revistă de Drept, apare la Bucuresti sub direcţiunea Domnului Profesor Universitar D. Alexandresco. Bucureăti, Calea Gălăraşilor 77. Abonament anual 80 lei.

Ardealul Juridic. Singura revistă de drept şi unificare din teritoriile desrobite. Sub conducerea unora din membrii Curtei de apel din Cluj. Apare bilunar. Abonament anual 100 lei.

Volumul *„Pătania mea* de Romul Budoi Deleanu" Tipografia Ardealul Cluj. Preţul exemplarului 3 lei. Scriere populară în versuri, cuprinzând necazurile autorului în vremurile acestea de vielenie şi înbogăţire uşoară.

Târnava. Foaie săptămânală de Cultură Dicio Sânmartin. Abonament anual 30 lei.

„Eroii Neamului" revistă ilustrată de sub direcţiunea D-lui S. Duţescu Dâmbovita. Abonamentul anual 300—200 şi 100 lei pentru funcţionari.

Stropi de rouă. Revista enciclopedică bilunară leu 1.50 numărul. Ploeşti Calea Romană 12.

POSTA REDACŢIEI

Toma Satcu Comuna Teleneşti Judeţul Orhei. Am luat act cu plăcere de însufleţirea D-V. pentru operile Româneşt. Vă trimitem colecţiunea gazetei. Publicăm articole de interes general şi scurte sau corespondenţe ce se referă la viaţa Românească a Basarabiei, în toate manifestările ei. Lucrările publicate se plătesc. Cu bucata şi onorariile se achită la sfârşitul fie cărui trimistru. Răspândiţi ziarul şi îndemnaţi poporul la abonarea lui.

Petre Grigorescu Notar. Comuna Crevedia Judeţul Ilfov. Gazeta e a voastră a poporului luptă pentru răspândirea ei şi vei face o faptă de bun român.

Ai talent pentru povestirile populare. Trimite din cântecele auzite sau scrise pe front. Poezia Notarul e frumos scrisă, dar e prea mare pentru gazeta noastră.

G. Roşu Invăţător Nideşti. Direcţiunea ziarului nostru împărtăşeşte părerile cele noua în privinţa pedagogiei moderne. Scoala trebue să desvolte sufletul, inima şi să disciplineze mintea elevilor, nu să creieze oameni Gramofoane, fără personalitate. Vom publica articolul trimis pentru care vă mulţumim. Stradă vă pentru răspândirea gazetei. Ne bucură sosirea D-V. în Cluj. Cu mulţumiri.

Scrisoare de mulţumire.

Noi invalizi de război fosti elevi ai şcolei civile din loc, pe anul 1920—21, aducem pe calea aceasta umilitele noastre mulţumiri D-lui Colonel Roman Xenefon Comand. Reg. 16 Infanterie, care cu o prea părintească dragoste a căutat să ne ia sub înaltă-i oblăduire aducându-ne aminte cu adâncă recunoştinţă de prea nobila-i ocrotire de care am fost partiniţi. Deci nu suntem în stare de ai aduce omagiile noastre de mulţumirea cuvenită.

In numele invalizilor de război, elevi ai şcoalei civile, Cluj.

INFORMAŢIUNI

Asigurările. Consiliul nostru de ministri a hotărit, că societăţile străine (nemţeşti, ungureşti, autriace) de asigurare nu mai au voe să facă asi[illegible] pentru caz de moarte, rente [illegible], contra focului, grindinei (paarii) s. a. pe pământul României. Cei asiguraţi de mai mainte pot plăti mai departe premiile. Asigurări nouă însă nu se mai pot face.

Trupele comuniste împuşca un regiment revoltat. Reducerea raţiei alimentelor a produs o revoltă serioasă în regimentul Pawlowsk. Revoltaţii au fost impuşcaţi de trupele comuniste. In Moscva au fost deasemenea mari turburări.

Ungurii atacă la graniţă, aflăm Vineri noaptea jandarmii maghiari au atacat posturile de jandarmi români dela frontieră pe o zonă de câţiva kilometri. Surprinşi de atacul mişelesc al ungurilor, jandarmii noştri s'au retras în faţa focului continuu de arme şi mitraliere. Primind însă ajutor dela posturile de graniceri, agresorii au fost puşi pe fugă până dincolo de frontieră, cu toată rezistenţa ce au incercat să opună. In zorii zilei liniştea a fost pe deplin restabilită fiind de ambele părţi câţiva uşor răniţi.

Se ştie că de câtva timp se găseşte în Ardeal D-l Dikinson vicepreşedintele Ligei naţiunilor spre a cerceta situaţia minorităţilor dela noi. D-l Dikinson va vizita în cursul acestei săptămâni. Ardealul însoţit de d-l Vasilie Stoica aprindu-se prin Braşov, Cluj şi Oradea Mare.

Preţurile la târgul de vite şi în piţţele Aradului. La târgul de vite săptămânal, de Vineri, au fost adus animale de consumaţie în număr mare. Preţurile au fost următoarele: Vacă, chilogramul, lei 2.80—3—3.50—3.80; viţel chilogramul, lei 5—5.50—6; porci chilogramul, lei 6—7—7.50, 8 lei. In piaţa Catedralei în urma abundenţei de paseri, s'a constatăt o scădere a preţurilor. S'au vândut: gâsca chilogramul lei 5; raţa chilogramul lei 5.

Răscoala ţăranilor ucraieni contra bolşevicilor. Foamete groaznică şi boli. In Ucraina se dau mari lupte între trupele bolşevice şi ţărani, din cauza rechiziţiilor ce se fac pentru adunarea hranei necesare trupelor bolşevice. Intreaga Ucraine este un vast câmp de groază. Ţărănimea care se vede furată şi de alimentele necesare familiilor lor, s'a răsculat. In oraşe bântue o foamete groaznică şi tot felul de boli molipsitoare ce omoară zilnic mii de oameni.

Hotărârea în procesul comuniştilor dela Chişinau. Consiliul de războiu din Galaţi a daurmatoarea hotărâre în procesu-comuniştilor din Basarabia: Contdamnă la câte 10 ani muncă silnică pe Haim Bogopoliki, Moise Dubinski, Iosef Baibman, Smil Rivlin, Moise Malcevici, la câte 6 ani muncă silnică pe Moise Litcenco, David Futerman, Simon Kabe, Teodor Pohila, Nuhăm Gaisingher; la câte 5 ani muncă silnică pe Bera Aschner, Moodheim Goldman şi Pavel Nicolaeii.

Cât a pierdut Germania în războiul mondial. După listele oficiale germane, cifra pierderilor în oameni a acestei ţări, dela izbucnirea războiului (1914) până la 31 Decembrie 1920: se ridică la: Morţi 1.792.368. Răniţi 4.246.974.

M. S. Regele şi Regina României în Franţa. Am anunţat mai de mult pe iubiţii noştri cititori că M. S. Regele şi M. S. Regina vor pleca la Paris (capitala Franţei). De câteva zile suveranii României au sosit la Paris, unde cu toate că mergeau ca simpli particulari (incognito) şi s'a făcut o foarte frumoasă primire de către poporul francez. Toate ziarele franceze salută cu mare bucurie şi cu foarte multă însufleţire sosirea la Paris a suveranilor noştri. Modul cum a fost primit la Paris M. M. L. L. Regale e o nouă dovadă de dragoştea şi respectul pe care poporul francez îl poarta poporului român.

Ce a răspuns America lui Gorki. Se ştie că marele scriitor rus, Maxim Gorki văzând nenorocirea în care a căzut Rusia din cauza foametei şi a holerei a făcut nu apel către toate ţările Europei cerând ajutoare. — Herbert Hoover, cunoscutul organizator al aprovizionării americane a telegrafiat lui Maxim Gorki, ca răspuns la apelul său, următoarele: „Cu mare emoţiune am citit apelul vostru către poporul american pentru ajutorarea înfometaţilor şi suferinzilor din Rusia şi mai ales a copiilor. Intreg poporul american recunoaşte că prima condiţie pentru realizarea unui ajutor este imediata eliberare a Americanilor cari au fost până acum ţinuţi în captivitatea rusească şi deplină siguranţă a administraţiei ce va întreţine acolo. Dacă aceste condiţii sunt primite, atunci organizaţiunea americană de ajutor, al cărui conducător sunt eu, este gata să înlesnească — împreună cu celelalte organizaţiuni de binefacere, susţinute de dărnicia întregului popor american — un ajutor imediat copiilor şi bolnavilor.

CARTEA ROMANEASCA
INSTITUT de ARTE GRAFICE
SUCURSALA
COSINZEANA
CLUJ
STR. UNIVERSITATII 3

EXECUTA CU PRETURI MODERATE TOT FELIUL DE LUCRARI DE TIPOGRAFIE, LEGATORIE PRECUM BROSURI, ZIARE ZILNICE SI SAPTAMANALE REVISTE, ETC, ETC.

Gazeta noastră ţinând cu ori ce chip să fie foaia întregului popor Românesc, va publica în această coloană, toate părerile şi toate propunerile ce ne vor fi făcute de cititorii noştri, cu privire la chipul în care ar dori să vadă tipărită foaia lor, la cunoştinţele şi învăţămintele frumoase de care simt mai multă nevoie precum şi la toate înbunătăţirile ce socotesc că trebuesc făcute gazetei noastre. Vom ţine seamă de cele ce ne vor spune prietenii noştri cititori, şi vom înplini cu dragă inimă propunerile cele bune.

CETITI
si RASPANDITI
ZIARUL VOSTRU
CULTURA POPORULUI
CE TRAESTE PRIN VOI SI PENTRU VOI!
ZIARUL VOSTRU NU PRIMESTE SUBVENTII DELA NIMENI — DECI ABONATI-VA CAT DE MULT.

Ziarul Vostru nu primeşte Subvenţii de la nimeni deci abonativă cât de mulţi.

Acei ce răspândesc ziarul Cultura Poporului înplinesc o datorie de buni Români.

BANCA ROMÂNEASCĂ
SOCIETATE ANONYMĂ
Capital Social 160,000.000 Lei — Sediul Central: BUCURESTI.

SUCURSALE:
Arad, Bălţi, Braşov, Bazargic, Chişineu, Cernăuţi, Constanţa, Galaţi, Cluj, Ismail, Târgu-Mureşului, Oradea-Mare, Sibiu, Tulcea, Timişoara.

Face orice operaţiuni de bancă.

BANCA NATIUNEI
SOCIETATE ANONIMA
CAPITAL SI REZERVE LEI 175.000.000

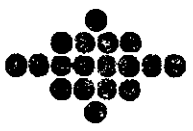

BUCURESTI

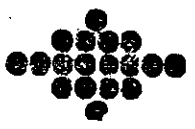

CALEA VICTORIEI 98 (Piata Palatului Regal)

BANCII AFILIATE: LONDRA, PARIS, MILANO, VIENA, BRUNN (Ceho-Slovacia) etc.
cum şi în principalele oraşe din ţară.

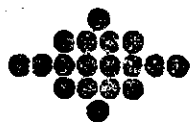

Execută orice operaţiuni de Bancă în general. — Scont. — Avansuri pe ipoteci, gajuri de efecte publice, secţiuni şi mărfuri. — Efectuează plăţi şi incasări. Emite cecuri şi scrisori de credit în ţară şi în străinătate. — Primeşte depuneri spre fructificare. — Execută ordine de Bursă. — Conturi curente.

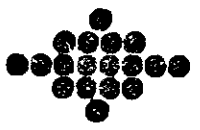

A apărut
„COMOARA SUFLETULUI"
care cuprinde:
cântece poporale de iubire şi despre fire cântece de plugărie, păstorie şi pescărie, cântece ostăşeşti, colinzi, urături, rugăciuni ş. a. pentru toate vârstele, stările sufleteşti şi îndeletnicirile poporului român.
Preţul (128 pagini) Lei 4.
Revânzătorilor rabat. — Se comandă dela Libraria „ŞCOALA ROMÂNĂ" din Suceava (Bucovina). Costul se trimite înainte.

In Editura „Şcoalei Române" au apărut de asemeni şi alte *cărticele religioase — poporale, de cântece, povestiri ş. a.* al căror catalog se trimite gratuit oricui îl cere. Spre a înlesni onor. cetitori cunoaşterea cărţilor noastre, îl rugăm să binevoiască a ne înştiinţa în cari gazete cetite de ei, ar dori să publicăm titlul şi preţul cărţilor noastre, care după cuprins sunt foarte folositoare.

BANCA CENTRALA
Pentru industrie si Comert s. p. a.
Cluj, Str. Regina Maria No. 6--8
(casele proprii).
Capital social Lei 50,000.000 deplin vârsat
Secţia de Bancă — Secţia de Mărfuri
FILIALE:
Sibiu, Arad, Turda, Alba-Iulia, Haţeg, Satu-Mare, Reprezentanti stabili în Bucuresti, Kosice, Praga şi Wiena.

ANUNCIURILE si RECLAMELE se primesc la Administratie Cluj, Strada Dorobantilor No. 11

Girant. S. CRAIOVEANU. Tipărit cu maşina rotativă CARTEA ROMÂNEASCĂ institut de arte grafice „Cosinzeana" Cluj, str. Universităţii No. 3. C. 835